

DR. JAN HEJČL

CHLÉB S NEBE

V OLOMOUCI 1932

*Památce těch,
kteří mě první učili klekati
před svatostánkem.*

Nr. 19.555

IMPRIMATUR

Olomucii, die 2. Novembris 1931.

Josephus Vyvlečka,

Praeses a. e. Consistorii.

CHLÉB S NEBE, ZPŮSOBILÝ, ABY JAKOUKOLI ROZKOŠ SKÝTAL

(Moudr. 16, 20.)

Spisovatel knihy *Moudrosti* snaží se všemožně pohnouti své čtenáře, aby se věnovali „*moudrosti*“, dnes bychom řekli *praktické filosofii*, založené na zjeveném názoru životním a uloženém ve starších knihách biblických. Aby účelu dosáhl, probírá stručně dějiny patriarchů, jakož i osudy národa israelského a ukazuje, jak blahodárně působila moudrost v těch, kteří ji pěstovali, jak zhoubný však byl u jiných nedostatek filosofie, jejížto trest jest *bázeň* pravého, jediného *Boha*:

Egyptané, kteří ve své *pošetilosti* vzdávali bohostu *zvířatům*, byli *zvířaty* trestáni; Israelitům však, kteří moudrost milovali, byla zvířata užitečná, a když byli od hadů štípáni, Bůh je zase uzdravoval. (Moudr. 16, 1—14.)

Egyptané, kteří se ve své nemoudrosti domnívali, že mohou hříchy své zakrýti, byli trestáni *temnotami*; Israelité však, kteří milovali moudrost, těšili se z nejjasnějšího *svělla* (17, 1—18, 4).

Egyptané, kteří ve svém *nerozumu* chtěli pobíti hebrejské chlapce, ztratili své prvorozence, kdežto chlapci Israelitů, moudrost milujících, byli zachováni (18, 5—19).

Egyptané byli trýzněni *zvířaty*, přicházejícími z vody, ano ve vodách Rudého moře zahynuli,

kdežto Israelité je suchou nohou přešli a od moře dostali křepelky, které je nasytily (19, 1—12).

Ze všech těchto dokladů, které svatopisec vybírá z dějin národa vyvoleného a podává, by jimi dokázal prospěch moudrosti, nejvíce nás poutá úryvek 16, 15—28. Kdežto Egypťané byli pokutováni lijavci a krupobitím, dostalo se Israelitům, kteří lnuli k pravé moudrosti, čehosi zvláštního, vzácného :

²⁰ „Místo toho andělským pokrmem živil jsi lid svůj
a dávals jim bez práce hotový chléb s nebe,
způsobilý, aby jakoukoli rozkoš skýtal,
jakékoli chuti přiměřený.

²¹ Nebot' (ta) výživa tvá ukázala sladkost tvou k synům
tvým,
a přizpůsobujíc se jednoho každého přání,
v co kdo chtěl, obracela se.

²² Sníh pak a led snesl moc ohně a nerozplýval se,
aby poznali, že plodiny nepřátel kazil
ohněň, který v krupobití hořel
a blýskal se v dešti,

²³ týž (ohněň), který zase, aby živení byli spravedliví,
i na svou vlastní moc zapomněl.

²⁴ Příroda totiž, která tobě, svému tvůrci slouží,
stupňuje síly své, aby trestala nespravedlivce,
a (zase) je zeslabuje, aby dobře činila těm, kdož dou-
fají v tebe.

²⁵ Protož i tehdy všechna se měníc
sloužila tvému daru, všechno živícímu,
podle přání těch, kteří (ho) potřebovali,

²⁶ aby poznali synové tvoji, které miluješ, Pane,

že ani tak plodiny přirozené neživí lidí,
jako spíše slovo tvé zachovává ty, kteří věří v tebe.
27 Nebot' co oheň zkaziti nemohl,
ihned od malého paprsku slunce zahřáto byuši, roz-
plývalo se,
28 aby známo všem bylo, že dlužno před východem
slunce tobě děkovati,
a za ranního soumraku již chodit k tobě se modlit.

V. 20. „Místo toho“ – místo zničených plodin země (v. 19), jejichžto zkáza způsobila v Egyptě hlad, dal Hospodin Israelitům *mannu* (Ex. 16). Manna sluje „andělským pokrmem“ po příkladě řecké LXX, která hebrejské „chléb silných“ (Ž. 77, 85) přeložila: „chléb andělů“. Níže 19, 20. sluje manna „pokrmem ambrosijským“, t. j. *nebeským, božským*. Srv. Ž. 104, 40; Jan 6, 31. Spisovatel nechce tím říci, že mannu andělé v nebi jedí; věděltě dobře, co praví Tob. 12, 19. Chce toliko zdůrazniti nadpřirozený původ mанны, lišící se od obyčejných pokrmů, vztých ze země. Také nepraví, že mannu andělé vyráběli nebo připravovali. Ten chléb neukládal námahy ani všemohoucímu Bohu ani Israelitům, kterým nebylo třeba kypřiti půdu, zasívat, žít, mlátit atd. Byl to chléb „bez práce“, který stačilo toliko sbírat. V manně tkvěla *moc*, dodati sobě jakékoli *chuti* příjemné (= „rozkoše“), na př. masa rybího, křepelčího, skopového nebo jakékoli zeleniny. Jakou se manna učinila, zda sladkou či nasládlou atd. záviselo na *chuti* každého Israelity; té chuti se manna přizpůsobovala, takže vyhověla každému.

Spisovatel Moudr. vážil tuto myšlenku ze *židovského ústního podání*, jako z něho vzal sv. Pavel jména dvou egyptských čarodějů „*Jannes a Mambres*“ (2. Tim. 3, 8) a zmínku o skále, která šla za Israelity (1. Kor. 10, 4); také ap. Juda (v. 9) vážil z tradice židovské zprávu, že Michael bojoval s ďáblem

o mrtvolu Mojžíšovu. Proti tomu praví Ex. 16, 31., že měla manna chuť „*bílého pečiva s medem*“; podle Nm. 11, 8: lid pekl z manny koláče, které měly chuť „*olejového pečiva*“. Podle Nm. 21, 5 počaly mrzeti lid obtíže cesty i mluvil proti Bohu a Mojžíšovi: „*Není chleba, není vody; již se nám hnusí tento ničemný (bídny) pokrm (manna).*“ Tamže 11, 4nn se vypravuje, že *sebránka lidu*, když se k ní přidali též (ostatní) Israelité, pravila: „*Kdo nám dá masa k jídlu? Rozpomínáme se na ryby, které jsme v Egyptě zdarma jídali; na mysl nám přicházejí okurky, melouny, por, cibule a česnek. Duše naše je vyprahlá, nic jiného nevidí oči naše než mannu.*“ Jisto jest, že inspirovaný spisovatel Moudr. nechtěl tvrditi nic, co by odporovalo zprávám Pentateuchu. Kterak si sám ten zdánlivý rozpor židovského podání, jež uvádí, s Pentateuchem vykládal, není nám známo; možno uvésti toliko více méně pravdě podobné domněnky. Popředně dlužno míti na paměti, že spisovatel chce dokázati neobyčejnou dobrotivost Boží k Israelitům, kterým se dostalo tak velikého štěstí proti neštěstí, jež stihlo Egyptany. K tomu hodila se mu znamenitě židovská tradice, která básnicky okrášlila strážlivé zprávy Pentateuchu o chutnosti manny. O kritickou cenu historickou jmenované tradice spisovateli nejde. Možno ji s Heinischem nazvati „*haggadou*“ nebo s jinými „*midrašem*“; podstatný její smysl vyslovuje překlad syrský: „*chléb příjemný nad všecku příjemnost a chutný nad všecku chut*“. Viz níže pozn. k v. 21. Židovští rabíni (někteří) vyrovnávali rozpor tím, že prý manna byla s to, aby vzbudila jakoukoli chut mimo rybí maso, okurky, melouny, por, cibuli a česnek, tedy pokrmy jmenované Nm. 11, 5. Proto možno bylo, že sebránka lidu zatoužila právě po těchto pokrmech a byla nespokojena s mannou, která této chuti nedávala. Sv. Bonaventura a po něm jiní, na př. Cornel van Steen, Gulberlet, domnívají se, že žaludek sebránky neměl co

namítati, ale jejich *oči* byly nespokojeny, že vidí stále týž tvar a barvu manny, i žádali, aby se manna *přepodstatnila* v pokrm, který si kdo přál; chtěli prý na př. melouny netoliko *chutnati*, ale i *viděti*. Srv. Nm. 11, 6. Sv. Augustin a Řehoř Vel. a z novějších Cornely mají za to, že manna poskytovala žádoucí chut *ien zbožným Israelitům*, „synům svým“ (níže v. 21. 26), ne však *sebránce lidu*, o které mluví Nm. 11, 4; srv. Ex. 12, 38. Podle toho nemohla se manna znechutit oněm, ovšem však těmto. Jiní (Estius, Lesètre) myslí, že Mudřec nechtěl říci nic více nežli, že manna nabývala všelijaké chuti podle toho, jakým způsobem byla připravována, vařena, pražena a pod., nebo čím byla kořeněna, nebo k čemu jí užívali za příkrm nebo naopak. Jest na pováženou, srovnávali se s moudrostí Boží, aby zázračným způsobem dodával manně jakékoli chuti, kdyžtž zázraku toho nebylo třeba, by život Israelitů příjemně byl zachován, ale ten zázrak byl by dráždil do nekonečna mlsnost Israelitů; zbožní z nich, synové Boží, spokojili se zajisté i s chutí mastného pečiva s medem (Ex. 16, 31; Nm. 11, 8).

V. 21. O „*sladkosti*“, t. j. o lásce a dobrotivosti Boží srv. Ž. 118, 103; 33, 9; 1. Petr. 2, 3. — „*výživa tvá*“ = manna. Ani židovská haggada netvrdila, že se manna podle chuti každého Israelity *přepodstatňovala*, na př. v rybu, cibuli a pod. Tím méně chce to tvrditi inspirovaný spisovatel. Líčení ve hll 10 – 19 není přísně dějinné, ale dějinně-vzdělávací. Úryvek tento má literární tvar *midraše*, ovšem inspirovaného. (Vetter, Feldmann, Peters.) O midraši viz Hejčlovu Bibli českou 2. Par. 13, 22. Uvážíme-li, že v tomto slohu jest i psán v. 20 n., mizí zdánlivý rozpor výše uvedený (v. 20). Bůh dával lidu mannu (v. 20 ab) proto, že chtěl jim ukázati svou lásku (v. 21 a). Manna byla způsobilá poskytnouti jakoukoli rozkoš (v. 20 bc i mohla se přizpůsobit jakémukoli přání (v. 21 bc).

V. 22 n – „*Sníh pak a led*“ znamená mannu podle Ex. 16, 4, kde se manna připodobuje k *jíní* a podle Nm. 11, 7 (LXX), kde se přirovnává k *ledu*. Manna snesla moc ohně, ježto mohla býti vařena i pečena, ačkoli, nebyla-li sebrána, na slunci se rozpouštěla podle Ex. 16, 14. 21. 23; Nm. 11, 7. – „*aby poznali*“ Israelité. – „*nepřátel*“ = Egypťanů. – „*ohněň*“ = blesky, provázející krupobití, o němž již výše ve v. 19. byla řeč. – Oheň „*na svou utastní moc zapomněl*“, když nerozpouštěl mannu, ale vařil nebo pekl ji. Srv. v. 22 a.

V. 24. Příroda stupňovala sílu ohně, t. j. blesků při krupobití v Egyptě; příroda zeslabila sílu ohně při vaření a pečení manny.

V. 25. Příroda sloužila Božímu „*daru*“, t. j. manně a tím Bohu, který měl s mannou daleké úmysly. – „*všecko*“ = všech národ israelský. Příroda „*všecka se měnila*“, když činila proti nebo mimo obyčejný běh věcí takové zázraky v manně. Srv. Ex. 16, 15 a výše v. 20 nn, zejména pak v. 22 n. (Jiní se domnívají, že v. 25. mluví toliko o manně, která se „*všecka měnila*“, podle přání a chuti Israelitů a která sloužila *dobročinnosti* Boží (= „*tvému daru*“); podle toho dobročinnost Boží „*všecko živí*“.) – „*kteří ho potřebovali*“ a za něj (dar) *prosili*.

V. 26. má na zřeteli Dt. 1, 3. (Srv. Mt. 4, 4.) Všemohoucí „*slovo Boží*“, které jest výrazem jeho vůle, zachovává své tvory způsobem přirozeným i nadpřirozeným.

V. 27. připomíná jinou vlastnost manny, aby dokázal, co tvrdil již výše, že příroda slouží záměrům Božím (v. 22 – 26).

V. 28. Z toho, že manna na slunci se rozplývala a že tedy Israelité byli nuceni sbírat ji před východem slunce, spisovatel vyvozuje mravní poučení: Bůh si přeje, aby Israelité pozdvihli záhy zrána již k Bohu vděčně svou mysl, aby se modlili. Totéž naučení dává také již Ž. 5, 4; 56, 9; 62, 2 87, 14. Modliti

se mají Israelité k Bohu a ne ke slunci. Z toho nelze vyvozovati, že spisovatel Moudr. byl stoupencem Essenů, kteří, jak se objevila zora, pozdravovali slunce, ani stoupencem Terapeutů, kteří se nemodlili čelem k Jerusalemu, ale ke slunci.

Přinesla-li moudrost Israelitům mannu, kterou ač jedli, přece mřeli, přináší nám křesťanská moudrost nejen „ἄρτον ἀπ' οὐρανοῦ“ neskonale vznešenější, ale samu *Moudrost věčnou*, nekonečnou, nestvořenou, o které platí ve smyslu absolutním slovo Písma „παντες ἡδονην ισχυοντα“.

Chápeme, proč si právě z tohoto místa (Moudr. 16, 20) vybrala církev, Kristova choť, větu, kterou tak často zpívá, a kterou naše překlady tak nedokonalé vystihují: Chléb s nebe . . . Panem de coelo . . . (ἄρτον ἀπ' οὐρανοῦ).

*

Církev, jako by doporučovala ctitelům Eucharistie čísti právě tuto knihu. A skutečně, kolik úryvků z nich dalo by se přiměřeným způsobem na E. obrátit! Vizme na př., kterak nám Moudr. 7, 22 — 8, 1 odpovídá na otázku, *koho v Eucharistii máme* :

*Jet' v ní duch, rozumný, svatý,
jediný, mnohonásobný, jemný,
hbitý, pronikavý, neposkvrněný,
zřetelný, libý, dobromilovný, ostrý,
nezdržitelný, dobročinný, lidumilný,
(dobrotivý), stálý, jistý, bezpečný,
všemohoucí, nade vším bdící,
všecky duchy obsahující,
rozumné, čisté, nejjemnější.*

*Nebot' nade vŝecky vĕci hbitĕ hbitĕjší je moudrost ;
proniká vŝecko pro svou ěirost.*

*Je totiž výdech moci Boží,
a je takořka ěistý výron slávy vŝemohoucího Boha,
a proto nic poskurnĕného do ní skanouti nemůžĕ.*

*Jet' odlesk svĕtla vĕěného,
zrcadlo bez poskurny síly Boží,
a obraz dobrotivosti jeho.*

*Jsouc pak jedna, vŝecko zmůžĕ,
a sama v sobĕ jednostejná zůstávajíc vŝechno obno-
vuje,*

*pokolení od pokolení přenáší se do duší svatých,
a přáteli Božími a proroky je ustanovuje.*

*Nikoho totiž Bůh nemiluje kromĕ toho, kdo s moud-
rostí bydlí.*

*Jet' ona sličnější nežli slunce,
a převyšuje jakĕkoliv souhvĕzdí.*

*Kdo ji přirovná k svĕtlu, shledá, že je předcí,
nebot' na jeho místo vstupuje noc,
ale moudrost nedá se přemoci zlobou.*

*Sahá mocně od konce (vesmíru) do konce,
a řídí vŝecko líbezně.*

II

BOŽE, JENŽ JSI NÁM . . .

V modlitbě, kterou jsme od mládí nesčetněkrát slyšeli, ke které takořka přirostlo naše srdce, pou-
tají nás popředně dvě slova: „*Deus*“ a „*nobis*“, *Bůh*
a *my*! Jaký jest obsah slova prvního, jaký slova dru-
hého? Jak veliký rozdíl! Kdo je Bůh a co jsme my,
co je člověk?! Zda si vždycky ten rozdíl uvědo-
mujeme, kdykoli slyšíme nebo zpíváme tu mod-
litbu?

a) *Bůh* je bytost *sama od sebe*, které nikdo ne-
stvořil. A co mám já sám od sebe? Co mám v sobě,
co by nebylo stvořeno? — Jen jedno mám sám od
sebe — hřích!

Bůh je bytost naprosto *nezávislá* a já? Mám něco,
co by každým okamžikem na Bohu podstatně ne-
záviselo? Může jediná buňka ve mně na jednu vte-
řinu od Boha se vymaniti, ze závislosti na něm se
vyzouti?

Stvořil miliony, ano miliardy tvorů nejrozma-
nitějších, *nepotřebuje* však ke svému štěstí *ani jedi-
ného*, *nepotřebuje* ani mne. Já však nezbytně Boha
potřebuji ke svému štěstí a ne toliko jeho; podle
řádu, který stanovil, potřebuji k životu a k rozvoji
svému ne jednoho tvora! Jaký to rozdíl ve slovech
„*Bůh*“ a — „*já*!“

Bůh je bytost *nutná*: musila býti vždy v minu-

losti, musí býti nyní a nebude ani okamžiku, kdy nebude nutno, by existoval . . . A člověk? Já? Byla doba, kdy nebylo ani jediného člověka. Nemusil býti . . . Co na tom, kdyby dnes ani lidstvo nebylo? Byl by Bůh méně šťasten? — Byly doby, kdy jsem ještě nebyl. Mohlo zůstat na tom. Proč bych byl musil spatřiti světlo světa? Kdybych nebyl, jaké neštěstí? Bůh nebyl nikým a ničím nucen mě stvořiti. A také nyní, kdy mi z vůle dokonale svobodné dal život, mohl by mi jej zase vzíti, mohl by přestat mě zachovávat a vrátil bych se v ni-več . . . Jaká škoda, jaká ztráta by to byla pro Boha? Pražádná. Jsem bytost toliko a pouze — *nahodilá*.

Bůh je bytost *nejdokonalejší*, má v sobě všechny schopnosti a síly v míře nejvyšší . . . A člověk? Pravda, má též dokonalosti některé, avšak toliko ty a v té míře, které a kolik jich od Boha obdržel. Kolik však má vedle toho *nedokonalostí*, které jsou od Boha nekonečně daleko?!

Bůh je *nejvyšší svatý*, v něm je náplň všech ctností ve stupni nejvyšším. — A člověk? Kolik má ctností, které si zjednal bez součinnosti Boží? A za to kolik má nectností, kolik hříchů, kdežto Bůh nevyklučuje nic tak jako hřích?!

Bůh je *nejvyšší Pán* všehomíru . . . A člověk? Bídný jeho *služebník*! Z nejvyšší čest si musí klásti, že smí býti jeho poníženým služebníkem, že smí ho nazývat svým Pánem!

Bůh, toť *všemohoucnost*, toť vládce v nezměrných prostorách; obrovská tělesa nebeská vážící miliardy tun ovládá právě tak jako nejmenší prášek na zemi,

jako poslední molekul. A člověk? Již po staletí bojuje proti nemocem, proti rozkaceným živlům, proti výbuchům sopečným, proti zemětřesením a podobným silám přírodním a s jakým výsledkem? A co zmůže proti smrti?

Jaká propast dělí tedy velikého Boha od nepatrného červíka, který sluje člověk?! A ta bezedná propast je vyslovena dvěma slovy: „*Deus*“ (*qui nobis*).

b) Tu propast prohloubila ještě více rozšířil *hřích*, pod kterým tisíciletí lidstvo stenalo . . .

Když cestujeme Alpami a vystoupíme na vrchol některého nebetyčného velikána, na př. na Pilata 2123 m vysokého, a hledíme-li dolů do údolí, ve kterém se leskne stříbrná hladina jezera Vierwaldstättského, když pak patříme na protější vrcholy, na př. na Rigi pnoucího hrdé čelo do výše 1800 m: tu se nás zmáhá závrať, povážíme-li, jak hluboká a široká propast nás dělí . . . Kdo kdy tu prohlubeň překlene? Co lidské energie bylo by třeba, by byla zasypána? Kolik krychlových metrů země bylo by k tomu třeba?! — A přece, oč hlubší, oč širší propast dělí Boha nejvyššího od člověka-hříšníka?!

Když se postavíme na břeh západní Evropy, když upřeme zrak na modravé vlny zpěněného oceánu Atlantického, když povážíme, jak daleko jest od nás protější břeh Ameriky, že průměrná hloubka oceánu je 3760 a největší 8341 m, že přikrývá jen hlavní část toho moře 79 milionů čtverečných kilometrů, s úžasem si představujeme obrovskou hlubinu, která dělí Evropu od Ameriky, svět Starý od

Nového. A přece větší, nepoměrně větší je propast dělicí Boha nejvyššího od člověka-hříšníka . . .

Milosrdenství Boží však tu prohlubeň překlenuje, Boha k člověku a člověka k Bohu přiblížilo. Lásku Boží tu propast takorůzka zasypala! To bylo, když sám Syn Boha živého tak se k lidstvu přiblížil, a tak se s ním spojil, že se stal sám jeho členem, že se stal sám člověkem! Aby pak ještě něžněji, pevněji a úžeji člověka k Bohu, k sobě přivinul a připoutal, *zanechal nám* („reliquisti“) dříve, nežli se s tohoto světa odstěhoval a přesídlil do nebes, vzácné pouto, které váže nesmírného Boha s nicotou lidskou, *zanechal nám jakožto otec náš vzácný odkaz, vzácné dědictví — Eucharistii*, která denně onu propast překlenuje a onu zející prohlubeň zasypává.

III

SVÁTOST (SACRAMENTUM)

Když vypočítáváme svátosti, klademe na první místo *křest*, na druhé *biřmování* a teprve na třetí *svátost Oltářní*. Činíme tak proto, že duchovní život v nás *křtem se počíná*, biřmováním posiluje a zdokonaluje, avšak nečiníme tak proto, že křest je svátost *nejdůstojnější, nejsvětější*. Nikoliv! Kdybychom chtěli řaditi svátosti podle *důstojnosti*, podle stupně, v jakém se svátost k člověku sklání a snižuje, bylo by bez odporu a bez váhání *na prvním místě* jmenovati svátost, kterou právem nazýváme *Nejsvětější, Sanctissimum*.

Všecky svátosti obsahují sice a udělují hodně přijímajícím milosti vzácné, různé a hojné; tato svátost však obsahuje a uděluje nám netoliko milosti, nýbrž samého Ježíše Krista, *původce, zdroj a dárce všech milostí*, v této svátosti daruje se nám osobně sám *Ustanovitel všech svátostí!*

1. *Voda*, která omývá duši lidskou *ve křtu*, bývá sice posvěcena modlitbou církevní, zůstává však přece jen svou podstatou i způsobou přirozenou vodou, ba při křtu z nouze stačí také voda neposvěcená . . . V *Eucharistii* však nezůstává chléb chlebem, víno vínem, tu děje se *podstatná proměna* chleba v tělo a vína v krev Kristovu!

Ve křtu dotýká se voda vodou zůstávající toliko

zevnějšíku těla, v Eucharistii však perlí se krev Pána Ježíše na našem jazyku a stéká do našeho srdce, do naší duše !

Jen ten, kdo ve vlnách vody křestní dříve smyl skvrny svých hříchů, smí se odvážit přiblížit se ke stolu Kristovu, je proto *křest přípravou na svátost Nejsvětější.*

Na křtu snižuje se sice Nejvyšší k nám tím, že přijímá nás za své děti, že stává se naším *otcem* ; v Eucharistii však schyluje se Nejsvětější k nám tak, že stává se naším *pokrmem* ! Na křtu stává se člověk *bratrem* Ježíše Krista, ve sv. přijímání však spojuje se s tím vznešeným bratrem tak, že se stává s ním jedno *tělo* a jedna *krev* ! Křtem bývá křtěnec vtělován *v tajemné, duchovní tělo Kristovo*, to jest v církev, stává se údem církve, činí s ní jeden celek, jeden organismus, ve sv. přijímání však bývá vštěpován, takořka vočkován *ve skutečné tělo Kristovo*, sjednocuje srdce své se srdcem jeho, mysl svou s myslí jeho, vůli svou s vůlí jeho. — Na křtu stává se člověk *chrámem* nejsvětější Trojice Boží ; ve sv. přijímání však *tabernaklem, monstrancí*, do které vchází sám Pán, *kalichem*, do kterého vlévá On svou živou a životodárnou krev . . . Oč něžněji, úžeji připoutává Eucharistie ke Kristu, k Nejsvětějšímu nežli křest, oč dokonaleji nás Eucharistie posvěcuje !

2. Posvátné je sice *křížmo*, na Zelený čtvrtek biskupem v katedrále posvěcené, olej, kterým bývá pomazáváno při sv. biřmování čelo biřmovancovo. Při všem však nemění se podstata křížma ; olej, ač

posvěcený, nepřestává býti olejem . . . V Eucharistii však po proměně není chléb již chlebem, není víno vínem, ale podstatně tělem a krví Kristovou, tělem živým, krví živou Boha-člověka! Oč svě-
tější je tedy *sv. Hostie* nežli křížmo! Jako voda při křtu, tak i křížmo při biřmování dotýká se toliko *zevně* těla biřmovancova, ve *sv. přijímání* však vkládá se *Boží tělo do duše* přijímatelovy.

V biřmování stává se křesťan Božím *bojovníkem*, Kristus stává se jeho nejvyšším velitelem, který ho přijímá do svých šiků. Není však jeho pokremem ani nápojem. Tím stává se v Eucharistii! V biřmování dostává se vojínu Kristovu posily od Silného, by dobrý boj bojoval; ve svatém přijímání podává se mu Bůh sám, *Síla* nejvyšší, nej-
mocnější *sama*! Oč vznešenější je tedy Eucharistie nežli biřmování!

3. Kdo poskvrnil bílou řízu, do které byl na křtu přioděn, tomu dlužno ve svátosti pokání se očistit, opět se umýti, chce-li hodně přijmouti *Nejsvětějšího*. Je tedy svátost pokání podobně přípravou na svátost *Nejsvětější*. Ve svaté zpovědi ukazuje nám Bůh, že je nejvyšš milosrdný, ale také nejvyšše *spravedlivý*. V Eucharistii zahaluje svou spravedlnost a snáší se k nám jakožto nekonečné *Milosrdenství* a *Láska*. Oč dokonalejší tedy, oč vznešenější svátost jest *Eucharistie* nežli pokání!

4. Přirovnejme krátce Eucharistii k *poslednímu pomazání* . . . V této svátosti *Lékař* nebeský pomazává a hojí svou milostí neviditelné rány a nemoci duše, jejíž tělo zachvácano je chorobou. Ve svatém

přijímání však přichází opět nejvyšší lékař našich duší k nám, *osobně* vchází do duše choré *Zdroj všeho zdraví*, ano, v Eucharistii tento *Lékař stává se sám lékem* našich duší! . . . Oč více přibližuje se nám *nejsvětější Hostie* než olej nemocných!

5. Svátost *manželství* poutá dvě milující se duše zvláštním *svazkem* lásky, poutem doživotním a dává jim síly, by věrně plniti mohly povinnosti ne vždy snadné, které vyplývají z onoho spojení. Avšak, i když je snad láska snoubenců čistá, přece se tu zasobují toliko dva *lidé*. Ve sv. přijímání však zasobuje se *člověk s Bohem*; tu slaví s ním *sňatek lásky nejčistší*; při tomto zasnoubení dostává se duši, která je tu nevěstou, opět a opět nové a nové posily, by svému božskému ženichu Ježíši Kristu věrnou mohla zůstatí do posledního vzdechu, do smrti.

Shrneme-li vše, co tu stručně řečeno, shledáváme, že Eucharistii po výtce přísluší v plném slova smyslu a veškerým právem název — *svátost nejsvětější* — *Sacramentum Sanctissimum*.

IV. SVÁTOST ZÁZRAČNÁ, SACRAMENTUM MIRABILE

Písmo sv. Starého i Nového zákona líčí mnoho zázračných událostí; také životopisy svatých vypravují o divech, které činili služebníci Boží. Kdybychom je všechny seřadili a tázali se, který z nich je zázrak největší, vrchol zázraků, zázrak nejpodivnější, nejbohatší shluk, kruh, věnec zázraků, král divů, shledali bychom, že to jest — *Eucharistie*.

A)

Kněz vyslovuje nad pšeničným chlebem slova: „*Totot' jest tělo mé*“. V tom okamžiku mizí podstata chleba; zůstávají z něho pouhé způsoby bez příslušné podstaty. A na místo podstaty chleba dostavuje se podstata těla Ježíšova, s tělem pak i krev jeho i duše, a s lidskou přirozeností nutně i božství jeho. Celý Kristus je přítomen v celé sv. Hostii, přítomen v každé sebe menší její částce, přítomen současně na nesčetných místech světa, kdekoliv kněz tento úkon koná . . . Právě tak mění se víno v krev Kristovu, jak nad ním pronese kněz slova: „*Totot' jest krev má*“. Jaký to zázrak, ba jaké to *zázraky všemohoucnosti Boží*.

Když se chystal Ježíš opustiti slzavé údolí světa v těle viditelném, byl hledán takoruka způsob, jak

bylo by lze odebrat se sice na pravici Otcovu, spolu však zůstatí ve středu miláčků, dětí, býti s nimi, jísti s nimi . . . Kdo rozřeší uspokojivě tu otázku? Žádný rozum lidský, ani andělský nemohl ji rozluštit, jen nevystihlá moudrost Boží ji rozřešila a řeší dosud v – Eucharistii. Ježíš Kristus přítomen je současně na nebi i na zemi, na nesčetných místech, na nebi pod způsobou oslaveného těla, na zemi pod způsobami chleba a vína — toť trvalý, denně se opakující *zázrak moudrosti Boží*.

Bůh všudy přítomný vtěliv se, stal se přítomným zvláštním způsobem v Ježíši Kristu a přepodstatněním stává se denně zvláštním způsobem přítomným pod způsobou chleba, a zvláštní ta přítomnost trvá, pokud trvají způsoby — *zázrak přítomnosti Boží*.

V E. nám podává Pán sebe sama, tedy dar, nad který nemůže býti nic vzácnějšího. Je tedy svátost Oltářní — *zázrak velkodušnosti a štědroty Boží*.

Pán slíbil, že nám dá pokrm nebeský (Jan 6, 22nn.), slíbil, že s námi bude až do skonání věků, a ten slib již plní bezmála dvacet století. Je proto E. *zázrak nejvyšší věrnosti Boží*.

E., toť *zázrak milosrdenství Božího*, ježto Nejsvětější *schyluje* se milostivě ke *hříšníkov*i.

E., toť *zázrak pokory* Ježíše Krista, který se tu nevýslovně snižuje.

E., toť *zázrak poslušnosti* Ježíše, který tu na slovo knězovo pravidelně se podrobuje zákonu milosti, kterým sám dobrovolně se zavázal; na slovo knězovo poslušně sestupuje s nebe na oltář.

E., toť *zázrak obětavosti* Kristovy, která nešetří ničeho, ani sebe sama.

E., toť *zázrak* více než andělské *trpělivosti* a vytrvalé *shovívavosti*, která nevďekem, ba ani urážkami nedá se zviklati ve svém předsevzetí a rozhodnutí, že bude dlíti s námi a nám za pokrm se podávati.

E., toť *zázrak horlivosti pastýřské*, *zázrak pečlivosti o duše nesmrtelné*, *zázrak nesmírné lásky Boží*.

B)

Srovnejme E. s některými podivuhodnými činy Božími, které nám vypravuje a) Písmo sv. S. z.

1. Velký čin Boží bylo stvoření světa. Oč větší dílo Boží je však E.!

2. Nevýslovné důkazy lásky Boží k lidstvu líčí nám Písmo ve 2. hl. Gn. Oč jasněji však září nám ta láska v E.!

3. Pán žehnal hojně milovanému pastýři Abelovi. Oč více však žehná Ježíš svátostný nám ve svato-stánku !

4. Písmo sv. líčí Gn. 6, 9 — 9, 29. strašný zjev, který naplňuje čtenáře hrůzou, obrovskou katastrofu, známou nám jménem „*potopy světa*“.

Nesmírné spousty vodstva padaly shůry a draly se zdola, ježto průduchy nebeské i hlubiny zemské se otevřely (7, 11.), aby chrlily svůj obsah . . . V krátké době zaplavily přívaly vod pevninu, omyly, očistily ji, zahladily hříšníky, obrodily zemi . . . To-liko Noemova *archa* se zbytky starého a zárodky nového života vznášela se nad hlubinami . . .

Znám však zjev mnohem velikolepější, zázračnější, nežli byla potopa biblická! Když nadešla „*plnost času*“, otevřely se nad Nazaretem průduchy nebeské, aby se snesl jimi dolů dešť lásky Boží, ano sama Láska, jednorozený Syn Otcův . . . Panna nazaretská otevřela též hlubinu svého čistého nitra a z té působením Nejvyššího vzešla lidská přirozenost, která se nerozlučně spojila s druhou božskou osobou — v *Ježíše Krista* . . . Ten zaplavil svou láskou celou zeměkouli výše, nežli sahala kdysi potopa světa. Pokryl všecku zemi vlnami svého milosrdenství, očistil ji svou krví, jejíž jediná krůpěj má cenu větší, nežli měly všechny spousty potopy biblické . . . A vlny milosrdenství Božího, které od té doby přikrývají všecek svět výše, nežli trčí nebetyčné hory, ty vlny vynesly a nosí ne jednu dřevěnou bednu, archu, ale nesčetný počet malých schránek, které nazýváme *svatostánky, tabernakuly*! Obsahují nejen zbytky a zárodky života, ale *Život věčný sám*! Tají nejen potraviny, které z rozkazu Božího Noe do archy vnesl, ale skrývají Toho, který živí miliony tvorů, který tu poskytuje nesmrtelným duším hojnost zvláštního pokrmu, pokrmu andělského . . . V těch archách nejsou zvířata nečistá, ba ani čistá, v nich sídlí jen *Beránek*, který nepotřebuje k životu pokrmu všedního jako živočichové v arše Noemově zavření . . . Tu trůní *Beránek Boží*, který nepotřebuje míti ve své arše světlíku, aby měl potřebného vzduchu k životu, světlíku, jaký byl Noe učinil (Gn. 6, 16.) . . . Z eucharistické archy nevylétá *krkavec*, který má zálibu v mrtvo-

lách, v hnilobě; z archy svátostné vysílá Pán sám opět a opět bělostnou holubici svého nejčistšího ducha, holubici, která přináší nejen olivovou ratolest, *znamení* míru a pokoje, ale nejdokonalejší, pravý *pokoj* a *mír*, pokoj, kterého svět dáti nemůže. Nad Noemem klenula se *duha*, *znamení* milosrdenství Božího, jen chvíli, brzy zase zanikla. Od té doby však, co ustanovena byla Eucharistie, obepíná svět nejen *znamení*, ale nesmírné milosrdenství Boží samo . . . Písmo sv. vyslovuje velmi názorně zálibu, s jakou shlédli Bůh na obět, kterou mu podal po potopě Noe (9, 20.). Oč vzácnější však vůně stoupá denně k nebesům na oltářích katolických z oběti eucharistické! Písmo výslovně poznamenává o Noemovi, že „*nalezl milost*“ (6, 8.) a že „*chodil s Bohem*“ (6, 9.). Oč větší je *milost*, kterou my nalézáme v arše eucharistické, my, kteří tu smíme s Bohem stolovati, s Bohem hodovati, ano Boha přijímati, jísti . . .!

5. Ex. hl. 3. zavádí nás do pustin sinajských a líčí nám, kterak se tu zjevil Hospodin Mojžíšovi v *keři hořícím a neshořujícím*: „Oheň světelnou, hřející silou, které jest těžko odporovati, bývá v Písmě velmi zhusta náznakem Boha, jeho osvěcující, zahřívají blahodárné činnosti, velebnosti, duchovosti, všemohoucnosti. Srv. Ex. 13, 21.; 14, 24.; 40, 35n.; Dt. 4, 24.; Ž. 96, 3.; 3. Král. 19, 12.; Ez. 1. 27.; Is. 10, 17. a j. — Jaký keř Bůh k svému zjevení zvolil, nelze ovšem dnes botanicky přesně stanovit. Pravděpodobně byl to *Crataegus sinaitica*, hlohovitý druh, který tam vyrůstá do výše 3—4 metrů

(BČ). Mojžíš byl uchvácen pohledem na ten keř, že zvolal v duchu: „*Půjdu a ohledám tento veliký zjev, proč keř neshořuje*“ (v. 3.).

Oč větším však úžasem naplňuje nás pohled na oheň, který plane v E., ve které hoří Láska Boží věčná, nekonečná . . . Oheň, který zapálil keř Mojžíšův, neplál tam dříve, a jakkoliv hořel zázračně delší dobu, přece jen dohořel, dnes bychom ho tam již nenalezli. Ve svatostánku hoří však láska věčná, hoří již od té doby, co byla E. ustanovena, tedy bezmála 2000 roků, neshořuje, nespaluje se, nestravuje se, ale hoří ustavičně stejným jasnem a teplem a hořeti bude na věky . . . Slunce, které každodenně na obloze vychází, hoří již tisíce let, je však jisto, že jednou přece jen dohoří, vychladne. Láska Srdce Ježíšova však nevychladne, neshoří, nedohoří nikdy, nikdy! Oheň keře, který Mojžíš viděl, bylo pouhé *znamení, znak, obraz* přítomného Boha; v E. je však netoliko obraz, znamení, nýbrž Bůh sám!

Jak vysoko asi šlehaly plameny z keře sinajského, jak daleko sálalo z něho světlo a teplo? Jenom na několik metrů! Oheň však, který hoří v E., šlehá až nad hvězdy, naplňuje celé nebe i zemi; nebesa nemohou obsáhnouti ho. Rozlévá se po celé širé zeměkouli. Veliké slunce může osvítit a zahřáti jen část zeměkoule, tu, která je právě ke slunci obrácena; na druhé straně však, která jest od slunce odvrácena, vládne *stín a chlad*. Světlo a teplo však, které sálá z E. rozlévá se současně po celé zemi, současně zabírá celou zeměkouli bez výjimky; tato láska nemá stínu, nezná chladu, nezná zimy!

Bůh oznamuje Mojžíšovi z keře své jméno: „*Já jsem ten, který jsem. Toto řekneš synům Israelovým: Ten, který jest, posílá mne k vám*“ (v. 14.). „Sotva najdeme jiné jméno Boha, které by vystihovalo podstatu jeho tak dokonale, jako jméno toto. Jedině Bůh je sám od sebe, nedostav bytí od nikoho jiného, kdežto všechny věci stvořené mají své bytí od „*Jsoucího*“ (BČ). Ano, v keři Mojžíšově háral oheň stvořený, od Boha způsobený, v E. však jest Láska věčná, *Láska sama od sebe*! Onen oheň byl tvor mrtvý, nerozumný, tu však jest oheň Lásky živé, nejvyšší moudré.

Hospodin volal z keře k Mojžíšovi: „*Nepřibližuj se sem, zuj obuv s nohou svých, neboť místo, na kterém stojíš, jest půda svatá*“ (v. 5.). „*A pokračoval: „Já jsem Bůh otce tvého, Bůh Abrahamův, Bůh Isákových a Bůh Jakobův. Mojžíš zakryl svou tvář, neboť neosmělil se na Boha pohlédnouti*“ (v. 6.). Oč světlejší je místo před katolickým oltářem! Také ze svatostánku mluví k nám Pán. Nevolá však: „*Nepřibližuj se sem!*“ Naopak přeje si a zve nás, abychom opět a opět k němu se blížili, volaje: „*Pojďte ke mně všichni!*“ Nežádá, bychom jako Mojžíš zastřeli svou tvář; Spasitel, aby nám práci ulehčil, zastřel tu sám svou tvář způsobou chleba! Opa-kuji: *Oč větší zázrak vidíme v E., nežli viděl Mojžíš v keři hořícím a neshořujícím!*

6. Úžas pojal Israelity i Egyptany, když Mojžíš proměnil hůl v hada, hada v hůl, vody v krev. Tu proměnu však nelze ani zdaleka srovnati s *proměnou*, kterou nazýváme *přepodstatnění*!

7. Oč převyšuje *další zázraky egyptské E.*! V oněch jevilase strašná spravedlnost Boží, v E. však nichrozného, tu vystupuje toliko láska jeho. Ony trvaly jen krátký čas, omezeny byly na Egypt, zázrak eucharistický však trvá a opakuje se po tisíciletí po celém světě. Tam tma, zde světlo, tam hřímaly blesky, tu vládne naprosté ticho, tam kosila smrt, zde dostává se nám života, tam přešli Israelité rozbouřené moře, tu převádí nás ne Mojžíš, ale sám Pán bezpečně vlnami života k břehům věčnosti! Oč více máme důvodů, bychom zpívali opět a opět píseň díky (Ex. 15, 1.—17.)!

8. Svatý Augustin a jiní Otcové vidí v dřevě, které vložil Mojžíš do hořkého pramene a kterým voda zesládla (Ex. 15, 25.), předobraz *kříže Kristova*, který hořkosti tohoto života oslazuje. Nelze však také přirovnati to dřevo k E. která je živou památkou kříže Kristova, a která je skutečně duším nápojem nejsladším?

9. Nebudu již přirovnávati těla Kristova k masu, kterého se dostalo Israelitům na poušti příletem křepelek (Ex. 16, 13.), nebudu připodobňovati krve Kristovy k vodě, kterou Mojžíš na rozkaz Boží ze skály vyvodil (Ex. 17, 17.).

Jen *manny* si blíže všimněme! Zázračný pokrm to byl, přece však jen pokrm *tělesný*. K životu duchovnímu a věčnému přispíval potud, že budil v Israelitech důvěru a lásku k nejpečlivějšímu Dobroditeli a že byl znamením něčeho lepšího, čeho se lidstvu dostane v budoucnosti. Oč vyšší, vznešenější je manna novozákonná, E., která nám udržu-

je přímo život nadpřirozený a vede nás bezpečně do života věčného! Právem mohl říci Spasitel: „*Otcové vaši jedli na poušti mannu a zemřeli . . . Já jsem chléb živý, jenž s nebe sestoupil. Bude-li kdo jísti z chleba toho, nezemře na věky.*“ (Jan 6, 49.—52.) Ačkoli byla manna biblická veliký zázrak, přece pokládají jej novější vykladači za zázrak jen mimopřirozený (*miraculum praeter naturam*) čili způsobový (*miraculum quoad modum*). Zázračný ráz podle toho tkví v neobyčejném rozmnožení manny obecné, v rozmnožení, stupňování jejích přirozených vlastností, v udělení vlastností nových, v její pravidelnosti, předpovědění atd. Všecky vlastnosti manny biblické může sice příroda způsobiti též, ale ne v *okolnostech*, ne *způsobem*, jakým byla učiněna manna biblická.

Oč větší zázrak jest E.! Nikdy nemohlo na srdce lidské vstoupiti, co připravil Bůh v E. těm, kteří ho milují! E., toť zázrak, kterého příroda naprosto způsobiti nemůže; E. je zázrak *nad přírodu* (*miraculum supra naturam*), zázrak *podstatný* (*miraculum quoad substantiam*)! Ano! O manně biblické nelze říci, že vznikla přepodstatněním (proměnou podstaty všední v podstatu vyšší, vznešenější). A i kdyby bylo lze to říci, zůstávala manna přece jen pokrmem, chlebem tělesným, se kterým se shodovala způsobu, barva, chut, vůně, podoba . . . V E. zůstává sice způsobu chleba a vína bez podstaty, která jí přísluší; místo té podstaty však je tu podstata nejvznešenější, nejvzácnější — podstata těla a krve Ježíše Krista, Boha-člověka! Mannu

biblickou bylo lze rozdělití na kousky, a ty byly *části* celku rozděleného. V E. lze sice také dělití způsobu chleba v drobty, způsobu vína v kapky, nelze však dělití její podstaty, ježto v každé částce svaté Hostie, v každé krůpěji proměněného vína je *celý Kristus*! Kdybychom si představili, že byl jeden kus manny biblické rozmělněn na prášek, nesčetný počet atomů, které rozvál vítr po poušti, byl každý ten atom, prášek *jiný* jedinec, *jiná* částčka manny. V E. však v nesčetných způsobách chleba a vína, po celé zeměkouli rozsetých, cokoliv jich již bylo a bude, byl, jest a bude vždy a všude *jeden a týž* Ježíš Kristus, jedno a totéž tělo, jedna a táž krev, jedna a táž duše, jedna a táž osoba — Ježíš Kristus! Jaký to rozdíl mezi mannou starozákonnou a mannou zákona Nového, kterou nazýváme E. ! Oč vyniká skutečná osoba nad obraz, na který ji malíř zachytil, oč převyšuje skutečná osoba fotografii svou, o to výše stojí Eucharistie nad svým předobrazem, nad mannou !

„Ráno vznášela se nad zemí mlha, která nedovolovala zvláštní zrnitý chléb viděti ; teprve když mlha na zemi „*padla*“ a objevila se rosa, ukázal se zároveň s ní chléb. Protože podle mluvy starých rosa padala s nebes, a s ní též manna, sluje v Ex. 16, 4. „chlebem s nebe“, tedy „*nebeským*“ (B.Č). Oč větším právem sluje „*chlebem nebeským*“ E. !

Když Israelité spatřili po prvé mannou, tázali se udiveně „*Man hu ?*“ — *to znamená* : „*Co je to ?*“ (Ex. 16, 15.) Na tu otázku mohl Mojžíš odpověděti do-
datečně : „*To je ten chléb, který vám Hospodin dal*

k jídlu.“ Kdybychom se však tázali o E. „Man hu“, „Co je to?“ dostali bychom od církve a bohoslovců tak dlouhé odpovědi, že celý život lidský nestačí, aby je důkladně a zevrubně člověk promyslel!

O manně povolal Mojžíš: „Hospodin přikazuje toto: Ať nasbírá z toho každý tolik, kolik stačí k jídlu; na každou hlavu podle počtu duší vašich, které sídlí pod stanem, z toho vezme gomor. Synové Izraelovi tak učinili a *nasbírali jedni více, jiní méně*. Když pak měřili na míru gomor, *neměl více ten, kdo více nasbíral, aniž méně shledal ten, jenž méně byl nashromáždil*, nýbrž každý nasbíral si tolik, kolik mohl snísti.“ (Ex. 16, 16.—18.). Nehodlám vykládati, co znamená toto místo ve smyslu slovném. Poukazuji na „Bibli čes.“. Jen podobnost s Eucharistií budiž připomenuta: Byť přijali „*jedni více, jiní méně*“ způsobu, byť jeden přijal velikou sv. Hostii, jiný malou, jiný jen její úlomek, byť přijímal jeden toliko způsobu chleba, jiný (kněz) také způsobu vína, tedy obě způsoby, nemá jeden více, jiný méně, ale všichni mají stejně — jednoho, téhož, *celého* Ježíše Krista!

O biblické manně přikázal Mojžíš: „*At' z toho nikdo nenechává nic na ráno.*“ Oni však ho neposlechli, a někteří z nich si (toho) nechali až do rána; ale počalo se (to) rozlézati červy a zapáchat. (Ex. 16, 19n.) Červi porušili netoliko způsobu, nýbrž i podstatu manny. Ne tak v Eucharistii! Zde může býti sice porušena také způsobu, ale jenom *způsobu*. Poruší-li se, zbavuje ji Pán své svátostné přítomnosti, podstata Eucharistie však porušena býti ne-

může, protože tělo Kristovo v ní přítomné již neumírá, nemůže býti odloučeno od krve, od duše, je to tělo již oslavené, které netrpí a trpěti nemůže!

O manně biblické dokládá Písmo: „*Když se slunce rozehřálo, rozpouštělo se to*“ (Ex. 16, 21.). Ne tak v Eucharistii! Hřeje tu láska Kristova nevýslovně více nežli slunce, ale ta láska nestravuje, neničí. A kdybychom my svou láskou Eucharistii zahřivali nad slunce, neutrpí tím nějaké změny.

O sbírání manny velel Mojžíš: „*Šest dní sbírejte; dne však sedmého je sobota Hospodinova, proto nebude lze nic nalézt*“ (Ex. 16, 26.). Někteří však — vypravuje Písmo dále — když přišel sedmý den, vyšli sbírat, ale ničeho nenalezli. I pravil Hospodin Mojžíšovi: „*Jak dlouho ještě budete se zdráhati zachovávatí přikázání má a zákon můj? Vizte, že vám uložil Hospodin den odpočinku, a proto vám dává šestého dne dvojnásobně pokrmu; ať zůstane jedenkaždý doma dne sedmého, ať nikdo nevychází ze svého obydlí*“ (Ex. 16, 27.—29.). Sbíratí mannu byla tedy *práce služebná*, která posvátnost soboty byla by porušila! Oč vznešenější je chléb eucharistický, který padá s nebes, který připravuje Pán také, ba právě v neděli a ve svátek, a který sbíratí máme právě v den zasvěcený, ježto tak dne toho nerušíme, nýbrž naopak způsobem nejlepším *světíme*!

O manně praví Písmo, že „*byla jako bílé símě koriandrové a měla chut bílého pečiva s medem*“ (Ex. 16, 31.). Podle Nm. 11, 7. byla manna podobná *bdellii*, tedy pryskyřici, průhledné klovatině, libě

vonící. Podle Nm. 11, 8. měla chut chleba z těsta zadělaného olejem (asi jako naše těsto máslové). To platí nejen o způsobě, nýbrž též o *podstatě* manny biblické! Máme-li na zřeteli *podstatu* Eucharistie, k čemu ji přirovnáme? Kde najdeme v široším světě, co by ji důstojně znázorňovalo? Nenajdeme než pouhý stín, matný rys. A k čemu pozemskému teprve lze přirovnati její sladkost, výživnost, sílu?

„Jedli pak synové Israelovi mannu *čtyřicet roků*, až přišli do obytné země; pokrmem tím se živili, až přišli ke hranicím země Kanaan.“ (Ex. 16, 35.) Kolikrát minulo již čtyřicet let od té doby, kdy Pán E. ustanovil a od které doby své syny a dcery živí?! A kolikrát čtyřicet let bude je živit i dále?!

Mojžíš pravil Áronovi: „Vezmi nádobu, vlož do ní jeden plný gomor manny a *polož ji před Hospodina, aby byla uchovávána* pro vaše pokolení. Podle rozkazu daného Hospodinem Mojžíšovi, položil ji tedy Áron ve stánku, aby se (tam) uchovávala“ (Ex. 16, 31.—34.). Ta manna však později zmizela. Aspoň v dobách Šalomounových již ve svatyni nebyla. (3. Král. 8, 9.) Jinak E.! Padá s nebes pravidelně každý den a padati bude do skonání světa, denně se na oltáři obnovuje a proto může býti a bude chována v křesťanských svatyních na věčné časy!

„Mannu bylo lze požívat i buď syrovou, jak nepadala, *mohla však též býti mleta*, v hmoždíři tlučena, v hrnci vařena, mohly se z ní i péci podpopelné chleby“ (B.Č.). Pán ve své lásce zašel tak daleko,

že nám v E. připravil pokrm dokonale hotový, kterého nelze již „*zpracovati*“. Ovšem však dlužno *zpracovati* přiměřeným způsobem, náležitou přípravou *srdce*, do kterého má býti novozákonná manna vložena !

10. Mohl bych dále přirovnávati *způsob, jakým přišel* nejvyšší Zákonodárce *na horu Sinaj* (Ex. 20.) ke způsobu, jakým přichází denně na oltář ; mohl bych srovnávati *ohněň*, kterým zapaloval Bůh ve St. z. sám žertvu na znamení, že se mu líbí, s ohněm, který sestupuje při mši sv. na oltář katolický ; nalezli bychom také nějakou podobnost *sestupu Božího v mlze do chrámu Šalomounova* nově postaveného a sestupu Kristova do svatyní našich, ale to by nás *daleko, daleko* zavedlo.

b) Mohli bychom podobně zkoumati a s Eucharistií srovnávati také veliké zázraky Nového zákona, jako na příklad vtělení Syna Božího, proměnu vody ve víno v Káni galilejské, uzdravování nemocných, kříšení mrtvých, vzkříšení Krista samého, jeho vstup na nebesa, jeho příchod k soudu poslednímu a vše by nás více a více naplňovalo úctou k Ježíši svátostnému.

Jakým *údivem* uchvácení byli lidé, kteří viděli zázraky Kristovy, kteří byli *očitými* svědky jich ? ! S jakými city volali na př. ti, kteří viděli zázrak na jezeře Genesaretském : „*Kdo je tento, že větrové i moře poslouchají ho ?*“ (Mat. 8, 27.) S jakou vřelostí volal setník na Kalvarii : „*Jistě syn Boží byl tento . . .*“ (Mat. 27, 55.) Podobným *úžasem* měli bychom se chvěti **také** my při pozdvihování, pro-

tože jsme též očitými svědky tak velikých podivuhodných skutků Božích, *zázraků* !

Jak se chvěl asi mládenec najmský, dcera Jajrova, Lazar, kteří vstali z mrtvých, kteří zakusili sami na sobě zázrak vzkříšení ? ! Byli nejen očitými svědky, nýbrž i *předměty* zázraků, jež na nich Pán vykonal ? ! Nebo — abych jiný příklad uvedl — jak je těm, kteří byli v Lurdech zázračně uzdraveni ? ! Podobnou však hrůzou, obdivem všemohoucnosti, lásky a milosrdenství Božího měli bychom býti uneseni také my, kdykoliv odcházíme od stolu Páně, protože býváme netoliko svědky, nýbrž i *předměty* zázraku eucharistické lásky Boží.

MEMORIA PASSIONIS, PAMÁTKA NA UTRPENÍ

Jako přítel příteli, choť choti, rodiče dětem dávají na památku dárky, tak učinil také Pán . . .

a) A co nám dal na památku? Vzácnou knihu? Milionový šperk? Svou fotografii? Obraz umělcem na plátně malovaný, portret ve zlatém rámcí s vlastnoručním podpisem?

Nikoli! Dal nám svátost Oltářní a v ní — *Sebe Sama!*

Není to jen obraz tváře Kristovy třeba sebe dokonaleji na plátno nanesený, není to ploskořezba jeho poprsí, plaketa, byť i sebe věrněji podávající jeho obličej, není to obraz ssedlé krve, jaký vtiskl do roušky Veroničiny, nikoli, je to skutečná *osoba Kristova* sama! Není to drahokam, je to nekonečný poklad, jaký Bůh má a jaký jen dáti může, poklad, který daleko vyváží a převáží miliony a miliony nesmrtelných duší lidských i andělských. Není to jen cenná listina, jakých na světě mnoho, je to úpis, krví Ježíšovou psaný a podepsaný, který nám zaručuje vzkříšení, nesmrtelnost a život věčný i podle těla („pignus vitae aeternae“) . . . Není to jen kniha, která podává v mrtvé liteře několik pravd, je to sama *Pravda* živá, absolutní, soubor vší pravdy . . .

b) Při památce rozhoduje doba, jakož i okolnosti, *kdy* byla dána. Vysoko bývá ceněna památka po-

slední, daná na sklonku života, nebo dokonce na lůžku smrtelném . . .

Chudá matka leží již delší dobu. Těžká choroba ji připoutala na lože. Cítí, že dni jejího života jsou sečteny. Volá na svého syna a se slzou v oku praví mu: „Ráda bych ti zanechala po sobě nějakou památku. Nejraději *živé srdce své*, které celý život můj pro tebe bilo. To však je nemožno. Přijmi tedy malou rodinnou památku, kterou jsem zdědila po své matce a kterou jsem stále na hrdle nosila: malý penízek s Rodičkou Boží bolestnou . . .“ Syn přijal rodinný skvost a kdykoli se naň podívá, vždycky se mu vybavují poslední okamžiky umírající matky . . . Vždy vidí jasně, kterak smrtelný pot perlí se jí na čele, slýchá její smrtelný chrapot, vzpomíná, jak chladná byla její mrtvola, když s ní malý odkaz snímal. Penízek byl mu stálou *živou památkou* na poslední okamžiky, na smrtelný zápas matčin, na odchod *její* s tohoto světa . . .

Také svátost Oltářní je nám památkou, ovšem nekonečně dražší, památkou na utrpení („*memoria passionis*“), a jmenovitě *památkou na smrt* Ježíšovu. Vždyť ji ustanovil krátce před svým odchodem s tohoto světa, den před svou smrtí, „*pridie, quam pateretur . . .*“ Několik okamžiků před krvavým smrtelným zápasem v zahradě getsemanské. Při mši sv. opakuje se způsobem nekrvavým totéž, co se dalo krvavě na Golgotě! Totéž tělo, které pnělo na kříži, podává se tu v oběť Otci . . . Mše sv. jest netoliko nějaké vyobrazení třeba sebe věrnější tragédie kalvarské, ale je to *skutečné opakování* všeho.

co se dalo v Jerusalemě za branou o prvním Velkém pátku. Tomu-li tak, jest nad slunce jasnější, že jest Eucharistie *živá památka utrpení a smrti Ježíšovy*.

Egyptané dávali mrtvoly svých miláčků balzamovati a mumie byly jim vzácnou památkou; jiní dávali si vyjímati z prsou svých drahých srdce, kladli je do zlatých nádob, které chovali ve velké úctě. Ale co to bylo vše platno, když těm památkám chyběl *život* . . . A toho života pramen a nekonečné moře máme my ve své památce na Kristovy bolesti — v *Eucharistii*. Výše řečeno, že umírající matka byla by si přála, by mohla svému synu zanechat na památku živé srdce. Pán v *Eucharistii skutečně tak učinil*. Jeho srdce pod způsobou chleba bijící a život šířící — toť vzácná, nejvzácnější „*memoria passionis*“.

Vše, každá maličkost, která nám připomíná nebo připomínati by mohla okamžik z dějin Kristových útrap je nám nebo byla by drahá: každá hruda ze zahrady getsemanské, s křížové cesty, skropená Jeho krví; Veroničina rouška; Jeho roucho krví promočené, o které metán byl los; sloup, ke kterému byl připoután a u kterého byl bičován; bičíky, které tu nelítostnou práci vykonaly; starý plášť, do kterého na potupu byl oblečen; hole, kterými přiráželi ke hlavě Kristově trnovou korunu; kámen, na kterém seděl; rouška, která zakrývala jeho kyčle na kříži — bílé roucho, do kterého byl oblečen u Heroda, to vše jsou velmi vzácné památky na utrpení Páně, ale co jsou proti — památce, jakou jest — *Eucharistie*!

Ani trnová koruna, ani hřeby, které proklály posvátné ruce a nohy, kopí, které otevřelo Kristův bok, plátno, do kterého byla zahalena mrtvola nejvyššího Trpitele, ba ani dřevo kříže nevyrovná se — *Eucharistii*. Jsou to sice neocenitelné památky, avšak přece jen mrtvé a proto se také mnohé z nich ztratily, podléhají zkáze, steřejí, hnijí, zacházejí . . . Ne tak Eucharistie! Ta jest *nezdolná, nezničitelná, vždy žijící a oživující památka!*

VI

ÚCTA TAJEMSTVÍ TĚLA A KRVĚ . . .

Všeobecné dějiny světové. Kdy *počaly* ? Stvořením člověka, tolik jest jisto. Kdy však první člověk stvořen byl, nelze přesně zjistit. — Kdy *skončí se* světové dějiny ? Skonáním světa. Kdy to bude ? Neznámo.

Nevidouce jasně ni před sebe ni za sebe, nevidouce počátek ni konce, vidíme snaprostou jistotou jejich *střed*, událost skutečně světového významu, na kterou se všechna minulost lidstva připravovala a která rozvíjí veškerou budoucnost. Je to *příchod*, narození *Ježíše Krista*. Rozlišujeme dvě veliké doby podle ní : dobu *před* Kristem a dobu *po* Kristu. „Kristus je střed časů. Starý svět jej očekával, nový svět a všechna budoucnost na něm spočívá. Vykoupení lidstva je největší událost světových dějin ; život Kristův je nejkrásnější a nejvznešenější vzpomínka, jakou lidstvo má ; jeho nauka je měřítko, podle něhož bude každý souzen.“ (Weiß, Weltgeschichte I, XXVIII. Wien 1876.) Jak veliký rozdíl mezi dobou před a po Kristu, máme-li na zřeteli náboženství a z něho vyplývající mravnost !

Po Kristu vyniká ve všeobecných dějinách světových jeho matka *Maria*. Nevíme přesně, kdy počala pozemskou pout, nevíme, kdy ji skončila, ale víme jistě, že střed jejího života, nejdůležitější

událost v něm byl — opět *příchod Ježíše Krista* na tento svět a pak i odchod s něho, jeho smrt, oběť krvavá na Kalvarii. Vše, co v životě Marie Panny předcházelo, byla příprava na příchod Kristův, pozemský jeho život bylo nerozlučné spojení s ním, a všecek další život její spočíval a spočívá dosud v nebesích a spočívati bude na věky na Kristově veleoběti golgotské.

Kdy se počal život *náš*, víme sice, ale nevíme, kdy se skončí. Tolik však je nade vší pochybnost, že i středem našeho života je *příchod Ježíše Krista*. Nepřichází k nám v podobě lidského těla, jako přišel do panenského lůna Rodičky v Nazaretě, ale přichází k nám v podobě chleba; za to však nepřichází jen jednou, ale opět a zase, a jest ochoten přijíti každý den. Ano, střed každého našeho dne je *svátostný příchod Ježíše Krista*, sv. přijímání. Nejdůležitější událost, nejsvětější chvíle, nejdůležitější úkon, vrchol našeho dne, jeho poledne, ježto tu chvíli stojí nejvýše na obloze naší duše Slunce spravedlnosti.

Jestliže všecek život Marie Panny před vtělením Syna Božího byl *přípravou* na Ježíše Krista, má také vše, co před svatým přijímáním myslíme, cítíme, mluvíme a činíme my, býti *přípravou* na nejdůležitější událost dne; a opíral-li se všecek život Marie Panny o Kristovu smrt, má také všecek život náš po sv. přijímání spočívati na živém znázornění smrti Kristovy, t. j. na oběti mše sv., má býti vše, co po ní myslíme, cítíme, trpíme, mluvíme a činíme, vše má býti *velikým činěním díky*. Kdy ty díky

skončíme, bychom zas počali se připravovati na nový příchod Krista Pána? „*Amen*“ poslední po kompletáři, po večerní modlitbě budiž *konec díků a hned po něm počniž naše další příprava*. Tak bude každý den života našeho světovými dějinami v malém — *střed* jeho příchod Ježíše Krista na oltář a do našeho srdce, *díky* za tu milost budou zahrnovati dobu všecku až do kompletáře, večerní modlitby, a pak počne se již jiná perioda, doba přípravy na nejdůležitější světodějnou událost, která se opakuje tajemně na oltáři a v našich duších. Jak krásný, Bohu milý, Rodičce Boží podobný byl by to život, kdybychom tak vždy jednali! . . .

V přípravě a díkůčinění dlužno rozlišovati *dvě doby*: dobu *blížejší* přípravy a blížeších *díků* a dobu *vzdálenější* přípravy a *díků*. Rozdíl má svůj důvod, ale nezapomínejme, že „blížeší“ se „vzdálenějším“ velmi těsně a úzce souvisí.

Blížeší příprava na sv. přijímání a *díky* za ně je sama mše svatá se svými krásnými obřady; k ní druží se přípravné a děkovné modlitby soukromé. K ní druží se dále modlitba hodinek, jimiž církev jakoby krásným věncem ovíjí mši sv.; ježto ukládá pomodliti se jitřní a chvály přede mší sv., dlužno je pokládati za přípravu; ježto pak nešpory a kompletář modlíme se po poledni, můžeme jimi za mši svatou a svaté přijímání děkovati velmi vhodně; „malými hodinkami“ možno se připravovati nebo děkovati podle toho, modlíme-li se je před nebo po nejsvětější oběti.

Blížeší příprava nám ukládá, bychom byli *čisti*,

plni *víry, naděje, lásky, pokory a úcty*. Čím čistší budeme, čím větší míru jmenovaných ctností budeme mít, tím hojněji budeme těžiti z příchodu Kristova. Čistoty nabýváme ovšem ve svátosti pokání a vzbuzením lítosti. Nejčistší však budeme, bude-li všecek náš denní život čistý, budou-li naše myšlenky, snahy, slova a skutky celý den neposkvřené, snažíme-li se, aby každou hodinu byla duše čistší a čistší. Ostatně jíti každý den ke sv. zpovědi není snadno, a má-li býti platná, třeba mít lítost. Nejlepší důkaz, zdali jsme lítost měli, je polepšiti se, nehřešiti, tedy opět *čistě žíti*. Jestliže celý den lneme k některému hříchu, jest nesnadno krátce před sv. přijímáním teprve vzbuditi pravou lítost! Naopak velmi snadno jest ji vzbuditi tomu, kdo se upřímně snaží žíti bez jakéhokoli hříchu dobrovolného.

Bližší příprava ke stolu Páně žádá, abychom vzbudili živou *víru v přítomnost* Ježíše Krista ve večeři Páně, jak jí učí církve. Vzbudíme ji mnohem snáze a dokonaleji, budeme-li ji budit častěji za den při duchovním přijímání a při návštěvách velebné Svátosti, jakož i jindy, jak níže bude pověděno. Víra ve svátost Oltářní však obsahuje jakoby vzácné jádro vše, co jest křesťanu věřiti. V E. je skutečně přítomen Ježíš Kristus. Kdo je to? Je to Bůh, druhá božská osoba. Věřím-li, že je Kristus druhá osoba, dlužno mi také, abych věřil v prvou a třetí osobu, tedy v tajemství Trojice Boží. Ježíš Kristus je však také pravý člověk. Věřím-li tomu, věřím také, že Syn Boží se v čase vtělil a narodil

z Marie Panny, věřím, že měl a má lidskou duši i tělo. Věřím-li, že mše sv. jest oběť, při které se opětuje nekrvavě oběť kříže, věřím také, že Ježíš na kříži krvavě se obětoval za nás, aby nás vykoupil. Věřím-li, že Pán v E. jest náš duchovní chléb, věřím, že jest duchovní život, posvěcující milost jinak zvaný, který nebeským chlebem eucharistickým udržuji; to budí ve mně otázku, kde lze jej získati, a ta otázka vede mě ke svátosti křtu a pokání. Kdybychom tyto pravdy náboženství svého dále vyvíjeli, shledali bychom, že — jak bylo řečeno — všecka naše víra křesťanská tkví jako v semeni ve víře v Eucharistii. Vzbudíme tedy krátce před sv. přijímáním víru ve svátost Oltářní tím dokonaleji, čím lépe budeme *celý den žíti z víry* a stačí k tomu případně i několik málo slov. Proti tomu nesnadno v poslední chvíli i dlouhými modlitbami vzbuzovati víru v E. tomu, kdo nežije z víry den celý.

Co jsme právě řekli o nevinnosti života, o žití podle víry a z víry, možno říci s příslušnou obměnou o *naději*, o důvěře v Ježíše Krista, o horoucí *touze* po něm, o *lásce* k němu, o pokořování se před ním. Totéž možno říci o úkonech *po* sv. přijímání.

Královnou ctností všech je láska, svazek dokonalosti. Spojuje nás nejněžněji s Kristem, blaží nás, přináší sladký mír do duší. Sv. přijímání pouto lásky tím více utáhne — abych tak řekl — čím více lásky obětavé ke stolu Páně již poneseme. Každá ctnost ukládá oběť, zejména pokora, chudoba, čistota, poslušnost. Čím horlivěji budeme ty ctnosti každý den pěstovati, čím více obětí jejich pone-

seme k oltáři, tím něžněji a úžeji přivine se Ježíš Kristus k nám.

Láska nás naučí, bychom úctou ke svátosti Oltářní protkali, prokvasili pokud možno všechny své pobožnosti, hodinky, růženec atd. Láska ke Kristu obsahuje nerozlučně také lásku k bližnímu. Co dobrého tedy učiníme spolubratřím, dětem, komukoli, můžeme činiti z lásky ke Kristu svátostnému, a jemu to obětovati jakožto přípravu nebo dík za sv. přijímání . . . Vždyť pravil: „*Pokud jste to učinili jednomu z bratří mých nejmenších, mně jste učinili*“ (Mt. 25, 40). Z téže lásky můžeme konati a Spasiteli svátostnému obětovati každý čin ctností, jež nazýváme nepatrnými, neúhlednými, každý čin, který se zdá býti lhostejný mravně . . .

Na př. budiž tu podán způsob, jak ctitel svátosti Oltářní ráno vstává a večer lehá . . .

Pánu přísluší *prvotiny* všeho, také prvotiny každého našeho dne. Nemohou býti první naše myšlenky každého jitra věnovány Kristu svátostnému? Jemu právem přísluší první naše slova, první naše činy, na př. pokleknutí směrem ke svatostánku. Kdybychom hořeli touhou po andělské hostině, jistě bychom ani vteřinu v lůžku neprodlévali zbytečně. Nemohli bychom si při prvním kříži, který ráno činíme, vzpomenouti na kříž, kterým počíná kněz mši sv.? Vzpomínka na denní oběť Kristovu vznítí by v nás touhu, abychom i my celý den, který počínáme, pokládali za příležitost k ustavičným obětem, jež spojovati budeme s obětí Kristovou. Jaká příležitost vítaná skýtá se nám ke

vzpomínce na Krista svátostného, když vzbuzujeme dobrý úmysl! . . . Jemu možno díky vzdávati, že nám dopřál zase spatřiti nové světlo světa, abychom nové důkazy lásky své mu dávali a tak si hromadili zásluhy, jimž odměna přísluší. Jemu právem vzdáváme díky hned při procitnutí, že nám dnes opět dopřeje přistoupiti k andělské hostině, s ním se spojití, s ním celý den pracovati a trpěti, celý den za ním choditi. Když se myjeme, můžeme velmi vhodně vzpomínati na to, kterak Pán připravoval apoštoly na první svaté přijímání mytím nohou a činiti to v jeho duchu. Když se oblékáme, můžeme se vmyslití v okamžik, kdy kněz oblékámešní roucho, aby přistoupil k oltáři Páně... Jako den eucharisticky možno počítí, tak lze jej také zakončit. Poslušnost Krista svátostného nás vybízí, abychom poslušně odebrali se na lůžko v hodinu, jak povinnost velí. Když se svlékáme, můžeme vzpomínati na Pána, kterak na Kalvarii, prve nežli byl křižován, byl svlečen ze šatů, ale také na to, kterak svlekl v Eucharistii všecku slávu, ba i podobu lidskou, způsobu člověka a ponechal si toliko chudičké šaty chleba a vína . . . Pán ve svatostánku na výsost mlčelivý dává nám příklad, kterak zachovati večerní mlčení. Byla-li první naše myšlenka, první slovo, první čin ráno věnován Pánu svátostnému, může se státi tak i nyní, jemu platíž poslední pohyb našeho těla, poslední slova, poslední vzdech. Kropíme-li lůžko svěcenou vodou, představme si, že je to tak, jako bychom je kropili krví Ježíše Krista, tou krví, která kolu-

je ve svatostánku. Vzpomínka na smrt, kterou budí v nás lůžko, vynucuje takořka prosbu, aby Pán krátce před smrtí dopřál nám jej hodně na poslední cestu s tohoto světa přijmouti. Když jsme pak již vše vykonali, bude jistě Krista těšiti, položíme-li v duchu svou hlavu na jeho srdce, jako byl učinil při poslední večeři sv. Jan, a usneme-li na něm s poslední myšlenkou na svatostánek.

Hle, to jest v hlavních rysech „*sacra mysteria corporis et sanguinis Domini venerari*“, to jest „*ctíti nejsv. svátost Oltářní*“, to jest život zasvěcený Ježíši svátostnému. Budeme-li jej žíti, jistě budeme ustavičně zde na zemi i v nebesích *okoušeti sladkého ovoce* Kristova vykoupení.

VII

ZAŽÍVÁNÍ

OVOCE VYKOUPENÍ . . .

I

Žalmista přirovnává muže spravedlivého ke stromu štípenému na břehu řeky, kde má hojnost vláhy, ke stromu, jehož listí vždy se zelená, nevadne, neopadává, který vydává svým časem *ovoce* (Ž. 1.). Jinde (Ž. 91., 13.) přirovnáván je spravedlivec ke kvetoucí *palmě*. K cedru libanskému, věčně se zelenajícímu, k palmě kvetoucí a hojné ovoce nescoucí možno právem tím větším přirovnati Ježíše Krista . . . Jak vzácné plody, „*ovoce vykoupení*“, vyrostly na tomto mohutném stromě, jehož haluze rozkládají se po celé zeměkouli, jehož košatá koruna zastiňuje celý svět a sahá až nad hvězdy, do výšin nebeských. Ovoce spásy můžeme čekat s tohoto stromu již *a)* zde, v slzavém údolí, zejména pak okusíme jeho slast, *b)* až skončíme pout pozemského života.

a) Dokud nevyrostl tento strom, byl člověk odtržen, odvrácen od Boha, byl od něho vzdálen, nepokoj bouřil jeho nitrem, duše nemocná ze sterých ran krvácela, rozum zahalen byl temnem, vůle chabá, srdce vírem vášní zmítáno, člověk tonul v bahně mravním, klesal hlouběji a hlouběji, byl spoután okovy otroctví nejhoršího, žil, živořil níz-

kým životem přilnulým ke hroudě zemské, plazil se v prachu hrubých požitků jako červ, umíral bez naděje v život lepší, odcházel s tohoto světa na věčnost u vědomí, že pošpinil duši četnými urážkami bytosti vyšší, mocnější, jejíž hněv tak popudil; *opouštěl svět nezřídka jsa uvnitř rozerván, zoufaje . . .*

Od té doby však, co zapustil kořeny a vzrostl živý strom nesoucí ovoce spásy, Ježíš Kristus, jak šťastná změna s lidstvem nastala . . . !

Rozumu dostalo se světla naukou a milostí Kristovou; světla, které svítí v temnu životních záhad a pochybností, které sytí hlad rozumu a tak *naplňuje celou duši pocitem spokojenosti*.

1 Sam. hl. 14. vypravuje, kterak Jonatan, syn Saulův ve válce s Filišťany přišel do lesa, kde byla hojnost sladkého medu; Jonatan „*napřáhl konec hole, kterou měl v ruce, omočil v plástu medu a přiložil ruku svou k ústům; i zasvítily mu oči*“ (v. 27.). Tak zasvítily radostí oči všemu lidstvu, když se stromu vykoupení česalo ovoce hlubšího pochopení života, určitého, spolehlivého názoru světového, tak svítí radostí a spokojeností též oči nám, kdykoli v rozjímání kocháme se pohledem na ten vzácný strom a jeho ovoce poznání . . .

S toho stromu může nyní člověk česati ovoce vyššího, nadpřirozeného života, který nám poskytuje účast v životě Božím, zázračné ovoce, které z nás činí dítky Boží, bratry a dědice Kristovy, ovoce, které v nás rozněcuje žár lásky nejčistší, z níž plyne nevysychající pramen vnitřní spokojenosti, duchovního blaha a štěstí . . .

Na tom stromě rostou plody, které nám dodávají obří síly v boji mravním, že můžeme s úspěchem vzdorovati všem útokům svých nepřátel, že můžeme si uhájiti čisté svědomí, nevinnost a příjemný pocit, který z vědomí té nevinnosti se prýští . . .

Duševní klid i tu, kdy zmítají naším nitrem největší bouře útrap, svatý blaživý zápal a nadšení, které přináší ochotně v obět vše i sebe sama, rozhodný pokrok ve ctnostech všech, i rekovných, neochabující vytrvalost v práci i strádání: toť další plody toho stromu.

Klesl-li kdo, zachvácen-li chorobou hříchu, nalezá tu lék křísící, mírnící, vracející ztracené zdraví.

To vzácné ovoce možno nám česati celý život, *ustavičně* („iugiter“) možno nám okoušeti vnitřní jeho sladkost, i v posledních chvílích pozemského života. Kdo trhá s toho stromu, bojuje poslední zápas vítězně, zavírá víčka naposled klidně, protože jej obestírá blaživá naděje v život lepší.

b) Ano, za hrobem působí teprv dokonale ovoce stromu našeho vykoupení . . . Jeho plody uschopňují naši duši patřiti *věčně* („iugiter“) na krásu pravdy nekonečné, patřiti na ni tváří v tvář; ty plody nás uschopňují bez konce milovati Dobro nejvyšší, žíti v nejužším styku a v nejněžnějším spojení s Blahem nejdokonalejším, píti z něho a okoušeti celou duší a každou její schopností, jak sladké je na onom světě *ovoce spásy* . . .

II.

Čím však sklátíme ty plody? „velebiti svatá tajemství těla a krve“ („corporis et sanguinis tui sacra mysteria venerari“). Těmi slovy sama církev upozorňuje nás na prostředek, jehož dlužno užití, chceme-li, aby jmenované plody padaly nám v míře nejhojnější do klína . . . Třeba tedy častěji rozjímati myslí sebranou o svatých tajemstvích těla a krve Kristovy, pozorně o nich čísti, napjatě poslouchati řeči o nich, opět a opět pokorně skláněti koleno i šíji při častých návštěvách eucharistických, nořiti se do srdce Kristova při mši sv., často za dne vzpomínati na poklad náš ve svatostánku skrytý, zejména však často, denně, hodně, důstojně přijímati E. . . . Jeť sám Ježíš Kristus, živý strom, na kterém třpytí se zlaté plody našeho vykoupení, o kterém jsme se zmínili výše.

III

Ano, sv. přijímání, toť *pokrm*, který nás sílí na pouti života, na všechny stezky neschůdné a strmé, příkré, vedoucí do závratných výšin křesťanské (kněžské, řeholní) dokonalosti. U stolu Páně nalézáme *nápoj*, který v únavě největší rozlévá v duši tichou a sladkou útěchu, který ji opájí svatým vzletem, aby mohla se vznést do výsosti posledního našeho cíle, vznášeti se výš a výše až *k vrcholu stromu našeho vykoupení*. Sv. přijímání, toť naše *opora*, spolehlivější nežli poutníkova hůl; stůl Páně zís-

kává nám *společníka, průvodce* na tuto cestu vzácnějšího nežli byl Rafael Tobjášovi, samého Ježíše Krista. E. přímé činí stezky našeho života, všeliké údolí vyplňujíc, pahorky snižujíc a se zemí srovnávajíc. Sv. přijímání, toť *provaz*, který nás připoutává k božskému průvodci tu, kde třeba nám životem šplhati se do výše po stěnách bezmála kolmých na horu nebetyčnou. E. toť *žebřík*, který spojuje nebesa se zemí, *peruť*, která nás přenáší za Kristem přes propasti nejširší a nejhlubší . . . E., toť peníz, za který nakoupíme všech cestovních potřeb, toť *člun*, na kterém se přeplavíme nejdravějšími proudy nejširších řek, ano i přes rozbouřený oceán života . . . E. jest ochranný *pancíř*, kterého neprostřelí žádná střela ďáblova. E., toť *zlatý klíč*, který otvírá nám brány říše, jejímž občanům dostává se jména nového a manny skryté, (Zjev 2. 17) *manny*, jejíž krásy oko nevidalo, o jejížto sladkosti ucho neslýchalo, o jejížto rozkoši nemohlo srdce lidské ani tušiti. Manna rajská bude tím sladší, že nikdo již nebude moci nás o ni oloupiti, žádný hřích, žádné pokušení . . . Žádná bolest, žádné hoře nebude nám již té sladkosti ztrpčovati, a po vzkříšení všeobecném bude i naše oslavené tělo sdíleti se o rozkoš, plynoucí z dokonalého, nerozvížitelného spojení našeho s Kristem, jakož i ze společnosti stejně smýšlejících a stejně cítících spolubratří a spolusester nebeských.

VIII.

ČÍM JEST NÁM PÁN V NEJSVĚTĚJŠÍ EUCHARISTII?

Jest nám vším, s veškerou láskou vše možné pro nás činí.

Náš tu skrytý Bůh, náš Tvůrce; my jeho tvorové.

Náš Zachovatel, nejvyšší Voditel, Bůh nejvýše prozřetelný.

Náš Král neobmezené moci; my jeho poddaní.
Nejvyšší Pán náš a my jeho majetek.

Vrchní náš Zákonodárce a my bytosti jemu dokonale podřízené a na něm závislé.

Náš Vykupitel slavný a my jeho blažení vykoupenci.

Náš Velekněz a my jeho věřící.

Pastýř a my jeho ovečky.

Prostředník a zástupce před Otcem.

Spasitel, pramen blaha a štěstí.

Otec náš a my jeho šťastné děti.

Hlava naše a my jeho údové.

Rádce nejspolehlivější.

Vůdce nejdokonalejší; my jeho vojska.

Lékař nejdovednější a nejzkušenější a spolu lék nejúčinnější.

Přítel náš nejvěrnější.

Bratr náš.

Společník nejmilejší.

Ženich, snoubenec, ba choť, manžel našich duší.
Zdroj našeho posvěcení.
Pravé světlo našeho poznání.
Nejštědřejší Dobroditel náš i dobrodiní.
Svědék a soudce všeho, co myslíme, mluvíme
a činíme.
Naše výkupné.
Náš cíl.
Naše odměna.
Náš všecek život.
Nejdražší poklad.
Oběť nejvzácnější, nekrvavá, kterou on sám a
my s ním denně nejsv. Trojici Boží přinášíme.
Beránek Boží neporušený.
Nejdokonalejší oběť chvály.
Nejcennější oběť díků.
Nejvydatnější oběť prosby.
V nejsv. Eucharistii jest nejúčinnější oběť smíru.
Nejvzácnější oběť za živé i za mrtvé.
Hostitel, host a pokrm v jedné osobě.
Kvas nejsladší.
Rozkoš králův.
Chléb andělský.
Manna skrytá.
Potrava v Pánu umírajících.
Dar Bohem daný lidem a dar od lidí podávav-
ný Bohu.
Předmět naší víry.
Nejhlubší tajemství našeho náboženství.
Předmět naší naděje a touhy.
Náš Utěšitel.

Tajemství neskonale lásky.
Předmět a ohnisko lásky naší.
Památka předivných skutků Božích.
Zázrak všech zázraků.
Živá památka na utrpení Páně.
Poslední vůle, odkaz Ježíše Krista.
Závěť Kristova a naše dědictví.
Naše radost, rozkoš a požitek.
Náš ráj.
Naděje našeho vzkříšení.
Símě nesmrtelnosti.
Záruka naší slávy.
Znamení naší blažené věčnosti.
Vzor všech ctností.
Živý příklad pokory.
Vzácný obraz lásky k chudobě.
Naše mravní síla.
Naše panická čistota.
Nedostižný vzor poslušnosti.
V nejsv. Eucharistii jest příklad názorný po-
božnosti.
Příklad ustavičné činnosti.
Vzor a pramen naší vytrvalosti.¹

¹ Připoj sem vzývání litanie ke jménu Páně a k božskému Srdci.

IX.

BOŽSKÝ MIKULÁŠ

V životopise sv. Mikuláše¹ čteme: „V jeho rodišti žila zchudlá šlechtická rodina v kruté nouzi, až ztrápený otec zmalomyslněl tou měrou, že pojal neblahou myšlenku zaprodati nevinnost tří dcer svých, aby se uživily. Jakmile zvěděl o hrozném úmyslu Mikuláš, našla jeho láska zvláštní cestu k záchraně rodiny. Nikým nepozorován přiloudil se v noci k domu zoufajícího otce a vhodil polootevřeným oknem do ložnice jeho měšec peněz, kteréž zdály se mu stačiti na věno jedné z dcer, a vykonav milosrdný skutek, odešel rychle. Šlechtic, vida ráno peníze neznámým dobrodincem darované, litoval hříšného záměru svého a vybavil nejstarší dceru svou poctivě za řádného muže. Podobným způsobem obdařil šlechetný Mikuláš rodinu po druhé a po třetí, takže všechny tři dcery dobře se provdaly. Posléze vypátral šlechtic tajemného dárce, vrhl se mu k nohám, skrápěl milosrdné ruce jeho hojnými slzami a děkoval za prokázané dobrodiní. Ale Mikuláš odmítal všechny projevy vděčnosti a napomenul muže, aby raději velebil Boha, od něhož každý dobrý dar přichází, i aby svatým přikázáním jeho nikdy se nezpronevěřoval.“

Krásná ctnost, *tichá noční štědrost*, která nechce

¹ Ekert, Církev vítězná, VI., str. 681.

býti poznána, ani zde na zemi odměněna, která sebe činí chudou, aby jiného učinila bohatým! A kde, na kterých vysokých školách, od kterého filosofického systému sv. Mikuláš osvojil si tu ctnost? Nikde jinde se jí nenaučil, než ve škole Kristově... Jeť Mistr nebeské pravdy výtečným, názorným učitelem tiché štědrosti, která miluje chudobu,
I. ve svých jeslích, v Betlemě historickém,¹
II. ve svatostánku, v Betlemě eucharistickém.

I.

Z vysokého, nejen šlechtického, nýbrž z královského rodu pocházel první *otec* veliké *rodiny* lidského pokolení... Z nízkého rodu pouhé lidské přirozenosti byl povýšen do stavu nadpřirozeného, do stavu synovství Božího, byl princem Otce nebeského, který vládl velikým jměním hmotným (královský park, zahrada, vnější blaženost... nesmrtelnost podle těla atd.), který neznal bídy hmotné, jehož komonstvem byli všickni tvorové, v každé době ochotni poslechnouti jeho hlasu. Byl v nejušlechtilejším slova smyslu rytířem *ducha*, který neznal bídy. Jako disponoval velikými fondy intelektuelními i mravními, tak měl též veliké bohatství milostí Božích, veliké schopnosti, vlohy nadpřirozené (ctnosti vlité, dary Ducha sv. atd.).

¹ „Když tiché mlčení všecko zabíralo, a noc ve svém běhu na půl cestě byla, všemohoucí slovo tvé s nebe, od královského trůnu seskočilo.“ (Moudr. 18, 14n. Antifona k Magnifikat prvních nešpor neděle v oktávě vánoční.)

Královská urozenost, šlechtictví ducha, duchovní majetek, rozsáhlé velkostatky milostí Božích měly se děditi ve velké rodině lidské, měly přecházeti od pokolení na pokolení; nesmrtelné, nevinné, panenské duše všech potomků Adamových měly míti z toho bohatství skvostnou výbavu, důstojnou Boha, s nímž měly se zasnoubiti, jemuž měly věrnost manželskou zachovati, až by přišel pro ně a bez smrti je uvedl na svatební hostinu nebeskou.

První člověk však dopustil se skutku, svého stavu nedůstojného, zhřešil. — A následek ? — Ztratil pro sebe i pro svůj rod šlechtický predikát, vysoký svůj stav, klesl do nízkého stavu přirozeného rozumného živočicha, ba níže : do stavu hříšníka ; ztratil své bohatství, ožebračil sebe i své děti, uvrhl celou lidskou rodinu do velké hmotné bídy . . . Kdo spočte všecky krůpěje potu, jež vycedilo lidstvo za prvních tisíců let svého trvání, kdo spočte všecko úpěnlivé stenání pod tíhou této bídy v dějinách rodu Adamova ! Kolik lidí ve svém hmotném *strádání zmalomyslnělo, ba zoufalo si !* A co teprv říci o *mravní bídě*, do které uvrhl sebe i všecky syny a dcery své první otec, o mravní bídě, jež vždy ruku v ruce kráčela s bídou materiální ! Po tisíce let lidstvo jako veliký žebrák, mrzák a nemocný, jak duchovní slepec úpělo pod množstvím silných pokušení, pod nímž cítilo svoji slabost nezměrnou, cítilo prudkost zlé žádostivosti, tisícere nebezpečí hřešiti, zpronevěřiti se nebeskému Ženichovi, cítilo moc vnady hříchu a kolik nesmrtelných duší zaprodalo se skutečně — za oka-

mžité vybavení se z bídy hmotné, kolik duší lidských, jež měly nevinnost duše zachovati pro svého Snoubence-Boha, věrnost svou porušily, kolik *otců i dcer*, matek i synů, vidoucích svou dvojitou nouzi a bídu — křehkost svou, sílu těla, slabost ducha, množství pádů, zmalomyslnělo, ztratilo důvěru v sebe i v božství představované modlami!

Syn Boží však, jakmile viděl bídu nešťastné, zchudlé rodiny všelidské, „*také v lásce své našel zvláštní cestu k záchraně její*“. Opustil nebeské své rodiště, a „*nikým*“ takřka „*nepozorován*“ přiloudil se v noci tiše k obydlí, k chatrči¹ pokolení lidského, na pokraji zoufalosti stojícího, a vhodil štědrou rukou svou pootevřeným oknem nebes, provázen jsa zástupem pějících andělů do ložnice pokolení lidského — bohatství, které stačí ne snad jen za věno *jedné* nevěstě pro nebeský sňatek její, ne snad jen *jedné* nesmrtelné duši . . . bohatství, které stačí k řádné výbavě *všech lidí*, byť i do nekonečna se rozmnožovali . . . „*Když tiché mlčení všecko zabíralo a noc ve svém běhu na půl cestě byla . . .*“

Od královského trůnu přišel. Vpravdě dar *trůnu královského* důstojný! Nebyl to jen nějaký „*měšec peněz*“, byl to dar, nad který větší ani býti nemůže, nad který větší ani mysliti si nelze; dar, nad který cennější ani všemohoucnost Boží nezná, daroval nám *sebe samého*! *Všemohoucí slovo* . . . přišlo, seskočilo . . .! Daroval nám nekonečně bohatého majitele všehomíru, vlastníka všech prostor ne-

¹ Zeměkoule naše proti velikosti jiných obrovských těles nebeských právem může se zváti chatrčí.

beských i pozemských. Ó štědrosti Syna Božího !
Ó láske k naší chudobě, ó milosrdenství s naší
bídou ! Proč tě vidím v jeslích tak maličkého, v cha-
trných plénkách zavinutého ? Proč a kam jsi od-
ložil, Pane, všechno bohatství ? Proč jsi přišel do
skrovného rodiště tak chudě a tiše *jako žebrák* ?
Proč se nezachvěla země ve svých základech při
Tvém narození ? Proč Jsi neprobudil ze spánku
celý svět, proč jen několik pastýřů ? Chudým ses
stal, abys učinil bohatým mě, abys navrátil ztra-
cené bohatství milostí Božích nám ! Tiše jsi sestou-
pil na zemi, abych já mohl jedenkrát slavně po
soudu veřejném vstoupiti s Tebou na nebe ! Ro-
diště nuzné sis zvolil, abys mně vrátil ztracený
vysoký rod ; v bídě jsi přišel, abys bídy nás zba-
vil. Co učiním ? Jako otec oněch tří dcer padnu
na kolena před Tebou, nejšlechetnější, nejštěd-
řejší Dárce můj, tajemný Dobrodinče, abych skrá-
pěl hojnými slzami díků Tvé něžné, dětské ručky,
ze kterých vyplynulo tolik dobrodiní pro mne.
Čím se Ti, božské dítě, odvděčím ? Budu Tě
následovati v Tvé tiché štědrosti, v Tvé vroucí
lásce k chudině . . . Budu pamětliv Tvých slov :
„Pilně se varujte, abyste nečinili spravedlnosti své
před lidmi, abyste od nich vidění byli ; jinak ne-
budete míti odplaty u Otce svého, který jest v ne-
besích . . . Když almužnu dáváš, ať neví levice tvá,
co činí pravice tvá. (Mat. 6, 1. 3.) Ó tichá noční
štědrosti, jak lepá, krásná nebes dcera jsi ! Jak slad-
ký je dech Tvůj, vanoucí z betlemských jeslí !

II.

Vůně, jaká se nese k duši naší z jeslí — vůně tiché štědrosti, sebe ožebračující, jiné obohacující, sálá ze svatostánku . . .

1. Tichá zimní noc . . . Malý, nízký vesnický kostelíček . . . Zdá se, že se zimou chvěje a tulí se ke své věžičce, aby se zahřál . . . Dnes jest otevřen, skrovně osvětlen . . . Ostýchavě z pod věže hledí do temna nočního, v němž vidí tu a tam kmitati slabá světélka, jež okénky doškových chaloupek se derou ven . . . Jiná světélka blíží se ke kostelíku; jsou to svítilny vrhající světlo na cestu zbožným věřícím, pospíchajícím na — půlnoční . . . Již zní ze sta hrdel veselé „*Narodil se* . . . Již jiné a jiné písňe radostné provázejí posvátný úkon starce-kněze u oltáře . . . V polovici náhle umlká zpěv, zaniká hlas varhan a v kostelíku hrobové ticho; nikdo ani nedýchá. „*Tiché mlčení všecko zabírá, a noc ve svém běhu je na půl cestě* . . . Kmet stříbrovlasý u oltáře bere do rukou bělostný malý předmět . . . kulatý kousek pšeničného chleba . . . Sklání se, vyslovuje posvátná slova . . . „*Přichází slovo od královských rtů kněze* . . . A sotva že to svaté slovo rty kněze zašeptaly, již „*přichází Slovo věčné s nebes od královského trůnu* . . . sestupuje na oltář a obléká prostičké způsoby chleba a vína . . . Sta rukou v té chvíli se zvedá, aby se udeřila v hříšná prsa před svým Bohem, Ježíšem, Kristem, který zase tiše v noci, nikým skoro nepozorován se přiloudil do středu svých miláčků . . . Všickni padají před divem, který

nalezla láska Boží k záchraně a štěstí i této mladé rodiny farní s otcem svým nyní shromážděné a diví se, že zase *polootevřeným oknem nebes vhodil Spasitel tak vzácný dar* do chudého stánku, v němž nacházejí pokoj a odpočinutí svých duší, v němž si mnozí z nich před lety připovídali věrnost a lásku manželskou, když největší výbavou jejich byla — živá, pevná víra v Ježíše Krista. — Padají k nohám svátostného Spasitele, skrápějí slzami radosti ruce, které v tiché štědrosti darují všechno, i sebe sama . . . Ó duše má, přidruž se k tomu hloučku věrných a žasni nad zázrakem lásky k chudobě.

Kdežto *zástupce* své, krále a vůbec držitele moci na zemi nechává obývatí nádherné paláce, čítající na sta pokojů, vysokých, prostranných sálů, Pán sám se spokojuje s malou skřínkou tabernakula, mnohdy i — jako v našem kostelíku — dřevěného! Proč, Bože, činíš se tak chudobným? Ó, vím, vím proč! Proto, abys mě mohl učiniti bohatým! Bydlíš zde „v tichém mlčení“ — a přece, když přijdu sem a prosím tě já, žebrák, řekneš jen slovo se svého královského sídla — *přichází všemohoucí slovo tvé od královského trůnu svatostánku* — otevíráš okno duše mé a jím opět tiše sice, ale plnými rukama dary své sypeš . . . Mám-li nedostatek světla, neb tepla duchovního, strádám-li slabostí, zármutkem, mohu přistoupiti k Tobě, božský obyvateli tabernakula a dojdou hojnosti, nadbytku síly, důvěry, útěchy, požehnání; zde dáváš duši mé nejen věno bohatší než jsou všechny po-

klady světa, dáváš své nevěstě nejen milostnou výbavu, aby se *mohla* zasnoubiti s Tebou, ale Ty skutečně ve svatém přijímání se s ní zasnubuješ! Ó, jak sladko je duši mé dlíti v tomto spojení, v objetí božského svého Snoubence! A jak *tiše* se i toto svátostné zasnoubení děje! Když přistupují ke stolu Páně neotřásají se okna kostela, neblýská se, nehřmí na znamení, že Bůh slaví svoji svatbu, že se oddává s duší mou — *tiše*, bez hluku, nikým takřka nejsa pozorován — *když tiché mlčení všecko zabírá, přichází — všemohoucí Slovo, do příbytku, do ložnice duše mé!* Ó štědrosti tichá, ó láske Boha mého k chudé duši mé! Čím se Ti odměním?

2. Tichá *letní* noc . . . Na věži téhož kostelíka bije se slabým hlasem jedenáctá . . . Po stezce, vedoucí od farního domu ke kostelu dosti vzdálenému pospíchá v taláru bělovlasý kmet, kterého jsme nedávno viděli o půlnoční u oltáře . . . Pohlédl poněkud stranou a vidí, že okna lidských příbytků všecka již vyhasla.

Přidává do kroku a v několika okamžicích šeptaje vroucí modlitby kráčí již s Nejsvětějším ke vzdálenému nemocnému . . . Blíží se již ke dvanácté . . . Všude čirá tma; výjimku činí jen lucerna před velebnou Svátostí nesená. Všude se rozkládá ticho, ničím ani nejmenším šelestem listů nerušené — *tiché mlčení všecko zabírá a noc jest ve svém běhu na půl cestě . . .* Konečně zasvitne světélko, které je jasnější a jasnější, bližší a bližší, světlo vrhající slabé, matné paprsky ze světničky

nemocného . . . *Všemohoucí Slovo Boží přichází* . . . Štědrý dárce všeho dobra, nesený v ruce svého sluhy pospíchá tiše, nepozorovaně se blíží k chatrči nemocného, v hodině smrti pod tíží hříchů celého života vrávorajícího . . . Již došel ke dveřím, spíše podobným většímu oknu . . . A tímto pootevřeným *oknem* vchází Pán, jehož trůnem jsou „stolice královské“ do chudé jizby, která je sídlem bídy — . . . A do srdce chudása-žebráka dává se Pán vkládati, dává mu sebe, nese mu všecko, sílu do posledního boje, útěchu v posledním smutku, odpuštění pro chvíli poslední — důvěru v soud konečný; zde se s ním snoubí jak ženich s nevěstou, aby ji za několik okamžiků uvedl k svatební hostině andělské . . . Jaký div, že nemocný v duchu padá na tvář a skrápí horkými slzami vděčnosti milosrdné ruce i nohy Štědrosti, kterou nyní v srdci svém chová . . . Ký div, že i sluha Páně v službě Boží zešedivělý, vida tichou štědrost jež nezná mezí, vida chudobu nemocného, víru jeho i okolo klečících, když byl vykonal svou duchovní povinnost, sahá po své peněženke a všecek její obsah klopí na ruku domácích, aby nemocnému „přilepšili“.

Mám ještě něco dodat? — Ctihodný kráčí hustou temnotou domů . . . Hlava ustaraná se mu mimovolně sklání na prsa . . . Před zrakem najednou mu vyvstává celý život, který se chýlí ke konci již . . . Vidí své rodiště — chaloupku jako vejce vejci podobnou té, ve které nyní povinnost lásky pastýřské byl konal . . . Vidí nuzné ro-

diče — vzpomíná dob, kdy jsa chudým studentem byl odkázán na stůl dobrodincův. — První jeho kaplanská „štace“, která mu byla i poslední, vedla do hor — do chudoby i jeho nynější, první a poslední farka byla v mnohém podobná — jeho matce, kterou již dávno kryla studená země . . . Chudoba — chudina a zas chudoba táhla se jako černá nit celým životem jeho. A přec se necítil v celém životě nespokojeným pro chudobu; vědomí, že je zástupcem Spasitele, který sám se ožebračil, aby obohatil jiné, vždy ho těšilo a sílilo a bohda síliti bude ještě několik hodin, které mu Pán na zemi vykázal, Pán, který chystá pro něho v nebesích tím větší bohatství odměny, čím větší chudobu mu pro život určil.

A ještě jedna noc . . . Blednoucí úzký srp ubývajícího měsíce vrhá zbytek svých matných chudých paprsků nevelikým oknem farky do jizby . . . Zde spřádají se bledé ty paprsky se slabým světlem tenké voskovice a spojenými silami vrhají se do zsinale tváře dobrého pastýře, jehož se právě včera dotkla svým chladným, ledovým dechem smrt. Odpočívá tu na prkně v černé kněžské říze, která byla v posledních dnech jedinou jeho průvodkyní a družkou po cestách chudého života. Duše jeho, která sebe vždy ochuzovala, by jiné obohatila, již vzlétla do krajů, v nichž obohacuje nejvyšší majitel všehomíra ty, kteří zde na zemi dobrovolně se ochuzovali v zájmu strádajících bratří a sester . . .

X.

OBROZENÍ RODINY EUCHARISTIÍ¹

1. Lidské tělo jest mistrné dílo nejvyššího Umělce, takže každý člověk dobré vůle, který je podrobněji studuje, jest uchvácen obdivem a v pocitu nejhlubší úcty padá na kolena před Stvořitelem, který pojal velkolepý plán tohoto díla a plán ten též uskutečnil. Co různých údů nejrozmanitějších tvarů, úkonů a účelů nalézáme v tomto „malém vesmíru“! Při vši rozmanitosti v jak ladný celek jsou spojeny, jak podivuhodně souvisí jeden s druhým, jak se navzájem podporují, jak se sdílejí o radost i žalost!

Každému údu však, každé složce lidského těla hrozí celé šiky nepřátel — nemoci. Kolik takovýchto škůdců na př. může zničit jen oko, o tom by nás mohl poučiti odborník pro oční nemoci.

Ze všech nemocí nejrozmanitějších jmen je však jedna, tak hrozná, že když slyšíme vysloviti pouhé její jméno, již hrůzou trneme, již se celá naše bytost otrásá až do morku. Je to zjev za dob našich — pohříchu velice častý — je to *rak*, *rakovina*.

A proč je tento nepřítel tolik obávaným hostem? Poněvadž zachvacuje celé tkanivo lidského organismu, poněvadž ničí nejmenší a nejjemnější jeho

¹ Předneseno na XXIII. eucharistickém kongresu ve Vídni r. 1912.

součástky — buňky — a tak nedovoluje, aby se tělo novými buňkami rozmnožovalo, rostlo, ba nedovoluje, aby se přiměřeným obnovováním zachovalo, působí rozklad těla, olupuje o životní sílu, o radost ze života, působí bolesti a konečně bere i nejdražší člověku majetek — život. Kde se uhostí rakovina, tam cítíme již chladný dech smrti.

2. Již od pradávna bylo v obyčeji přirovnávati lidské společnosti, ano celou velikou společnost lidstva *k tělu*. Jako totiž tělo má hlavu, nejdůležitější to úd, tak i v každé společnosti musí býti nějaká hlava, nějaká autorita; jako v lidském těle jeden úd podmíněn a podporován je druhým, tak tomu má býti mezi členy každého sdružení; jako různé údy v lidském těle tvoří jednolitý celek, tak je tomu i v každé spořádané společnosti. Jak vhodné jest přirovnání společnosti k lidskému tělu, vysvítá z toho, že ani sv. Pavel, kde mluví o církevní společnosti, jím nepohrdl. „*Mnozí jsme jedním tělem (tvoříme jedno tělo) v Kristu, jednotlivci pak jsou údy jedni druhých.*“ (Řím. 12, 5.) Každý řádně zorganizovaný národ, každý spořádaný stát, i církev katolická celá tvoří takové tělo.

Zmínil jsem se o buňkách, ze kterých se skládá lidské tělo. Jaká otázka je tedy více oprávněna, nežli zda a jaké buňky nalézáme v těle velikých společností, v těle národa, státu, církve. Každý sociolog nám řekne, že základní buňkou, ze které vyrůstá každá širší společnost, jest rodina.

A právem, vším právem! Žalm 127. (kterého užívá církev jednak při mši svaté za snoubence,

zároveň však v hodinkách o svátku Božího těla) líčí nám štěstí bohabojné rodiny a praví mezi jiným též k muži, manželu a otci: Manželka tvá je jako plodný vinný kmen . . . , *synové tvoji jsou jak olivové sazenice*. Rodiny tedy jsou školky, štěpnice, ve kterých vyrůstají dítky, nové sazenice, nový dorost, který pak tvoří jak národ, tak i církev. V církvi i v národě stará pokolení odumírají a nastupují nová. A kdo je dodává? Kdo má zásluhu o to, že církev a národ se udržuje stále novými a novými členy, kteří přicházejí na místa těch, kteří zemřeli? — Je to rodina.

Kde jest rodina zdráva, mohutní národ, množí se údové církve zde na zemi a — jak smíme doufat — množí se i členové církve vítězné tam nad hvězdami. Vizme tedy, jak vzácná buňka je rodina, jaký význam má ve vývoji šíření církve i národa.

Ovšem, že o to, aby lidstvo, aby církev zde na zemi nevymřela, stará se sám Bůh, Stvořitel lidstva a zakladatel církve, avšak užívá k tomu — rodičů, kteří jsou nejen nástroji v jeho všemohoucí ruce, nástroji Jeho nejsvětější vůle, poněvadž jsou rozumné bytosti, jsou *spolupracovníky* Božími.

Aby však byla rodina skutečně buňkou živou a životodárnou, třeba též, aby dítky, ony nebeské sazenice, byly společnou, jednotnou rukou otce i matky, rukou pečlivou, kterou vede láska, vychovány, sice by nebyly zdravými údy společnosti, které spolupůsobí k jejímu blahu; byly by její přítěží, metlou, ano zkázou.

Když to vše uvážíme, bude moci ještě někdo

pochybovati, že *jest rodina skutečně buňkou v těle církve, národa i lidstva?*

Řekl jsem, že lidské tělo má mnoho nepřátel a mezi nimi že jest jeden zvláště zhoubný — rakovina. Kdyby se nás někdo tázal, zda je tělo moderní společnosti úplně zdravo, či churaví? Jak bychom odpověděli? Povrchnímu pozorovateli zdá se sice, že současná společnost stojí na kulturní výši, že životem jen hýří, že bohatstvím vzdělanosti, vědy a umění může jen plýtvati, a přece když přihlédneme blíže, shledáme, že z veliké části stůně, že je zachvácená rakovinou, která hlodá na nejjemnějších a nejcitlivějších jejích buňkách — na rodinách.

Chcete, abych vám vypočítával symptomy, známky, kterými se ta nemoc jeví? Je to *láska!* Zvláštní to příznak nemoci, pravda. Je to málo lásky a mnoho lásky, *nedostatek lásky a přece zas přebytek lásky.*

Málo lásky pravé, křesťanské, nadpřirozené, která poutá dva manžely nerozvížitelným svazkem až do hrobu, lásky, která má na mysli účel, jaký vytkl Stvořitel manželství, a bojí se proto dopustiti všeho, cokoli je proti tomu účelu, proti zákonu přirozenému nejvyšším Zákonodárcem stanovenému; *jest málo lásky, která se umí obětovati.*

Zato však — buď to Bohu žalováno — je v lidstvu *mnoho lásky zvířecí*, která se řádnému manželství vyhýbá, lásky tělesné, chlípné, která hledá v manželství jen ukojení nejnižších pudů zvířecích, a tato nízká, hrubá láska je to, která volá tak často po rozloučení manželství, která zločinnou rukou trhá to, co Bůh navždy spojil.

Tato láska, jen požitek v manželství hledající, umělým způsobem (proti samé přírodě) vyhýbá se obtížím, které jsou spojeny s výživou a výchovou většího počtu dětí, v pyšném vzdoru staví se proti Božímu požehnání: „Rosťte, množte se a naplňte zemi.“ (1. Mojž. 1, 28). Tato černá, čadivá láska má na svědomí veliké množství rozvratů rodinného krbu.

Není to rakovina? I státníci, kteří nemají mnoho ducha křesťanského, děsí se hrozného počtu manželských rozvodů.

3. Sv. Augustin pravil o pohanské společnosti předkřesťanské, že byla velikým nemocným, který potřeboval rovněž velikého lékaře. Podobně se má věc i dnes s lidstvem, které se v mnohých a mnohých směrech vrátilo zpět k pohanství. Potřebuje velikého lékaře a vydatného, účinného léku. Kde jej najdeme? Praví se, že byl v nejnovější době proti tělesné rakovině vynalezen nový lék, nový prvek, který vydává stále četné jasné paprsky a sluje proto radium (paprsník). Nevím, co je na té zprávě pravdy, nevím, jak se dosud pokusy léčiti rakovinu radiem osvědčily. Tolik však vím, že proti rakovině, která podrývá život rodinný, sám nejvyšší, nejvzdělanější Lékař, jehož zkušenost je tisíciletím dokázána, že milosrdný, ano nejmilosrdnější Samaritán podává výborný, osvědčený, jistě účinkující lék. Lékem tím jest — Eucharistie, nejsv. Svátost oltářní.

Sotva kdy jindy teplo rodinného krbu tak příjemně hřeje, jako o Štědrém večeru, kdy všichni

členové rodiny zasedají v osvětlené místnosti u společného stolu, kdy všem září z očí jen štěstí a blaho, kdy jen spokojený úsměv si pohrává na jejich vyjasněných lících. Jak se na tyto hodiny všichni těšili, jak dalekou cestu mnozí z nich vážili, aby mohli ztráviti jen několik okamžiků na výsluní srdce otcova a matčina, v kruhu těch, v jejichž žilách obíhá táž krev . . . Kolik lidových básníků, kolik pěvců věnčených vavřínem za vzácné plody umělé poesie opěvovalo a kolik štětců malířských zachytilo na plátno několik sladkých chvil stědrovečerních! Lidé stříbrovlasí, přes jejichž hlavy se převalilo mnoho desítek roků, vzpomínají opět a opět na sladké okamžiky svého mládí, ztráveného při domácí, rodinné slavnosti a je jim, jako by se při těch vzpomínkách znovu zrozovali, jako by mládli . . .

Také Israelité měli podobnou rodinnou večeři, podobnou domácí slavnost. Neslavili ji ovšem o vánočních, kterých neměli, slavili ji však o velikonočních, požívající večer dne 14. měsíce nisanu velikonočního beránka. Otec rodiny byl tu skorem knězem a konal v kruhu svých miláčků podle starobylého zvyku obřady, které každému Israelitovi, který je vídal od mládí, přirostly k srdci. — Také Spasitel konával velikonoční slavnost nejprve v kruhu svého příbuzenstva, později pak, když nastoupil veřejnou činnost, v kruhu apoštolů. Považovalť sebe a apoštoly za jednu rodinu, sebe za otce, apoštoly za své děti. Když již naposled tuto rodinnou hostinu s apoštoly konal, několik hodin

před svou smrtí, použil právě této slavnosti k tomu, aby ustanovil Eucharistii! Dlužno tedy kořeny stromu eucharistického, který přináší tak vzácné ovoce, hledati v rodině; možno říci, že Eucharistie vytryskla sice ze srdce Kristova, že se však jeho srdce otevřelo, aby tento nebeský pokrm a nápoj nesmrtelnosti vydalo — *v rodině!*

Již v této okolnosti možno viděti pokyn Prozřetelnosti, že Eucharistie, jako v rodině vznikla, tak že jest i pro rodinu, že rodinu bude zahrnovati svým požehnáním . . .

Neveliký hlouček prvních křesťanů shromážděný v jerusalemském večeradle na Sionu tvořil též rozšířenou *rodinu*. A v té svátostný Spasitel dlel, do té pod způsobou chleba a vína sestupoval nejprve a v této *rodině* rozněcoval lásku, která tak spojovala a jednotila, že byli všichni jedné mysli a jednoho srdce, že jim bylo všecko společno — jak má býti v pravé rodině.

Ano, víme, že v prvních dobách církve svaté křesťané pro případ, že by mohli býti náhle pohany překvapeni a vedeni na popraviště, že by jim nebylo možno na poslední cestu se připravití přijetím nebeského chleba ve svatyni — že brávali si Eucharistii do příbytků a zde ji ve svých rodinách chovali. Vidíme tedy zase Spasitele svátostného *v rodině!*

Jak mnoho svého požehnání, štěstí a blaha vléval tu Pán do srdce každého člena rodiny, se kterou přebýval pod jedním krovem, pod jedním stropem! Ta láska Krista svátostného však nevyhasla, dosud plane a hoří a zaplavuje *křestanskou rodinu*.

I. Eucharistie připravuje snoubence k šťastnému životu.

1. Manželství uzavřítí je skutek dalekosáhlý, je krok velice vážný. Znamenat' připoutati se nado-smrti k člověku jinému, znamená dáti dosavadnímu svému životu nový směr, zatížití se řadou nových, těžkých povinností. Jak snadno může býti ten krok osudným, nešťastným pro toho, kdo se k němu odhodlá bez rozvahy, ukvapeně, kdo jej činí snad proto, že ho k němu pudí náhlé vzplanutí vášně, která zakaluje zrak, ano mnohdy i zcela zaslepuje.

Snoubenec katolický rozvažuje, jsa na důležitém rozcestí, radí se, má-li po dráze dosavadní, po dráze svobody kráčet k nebesům, či má-li zahrnouti na cestu vedoucí k manželství a v tomto stavu má-li pracovati na svém posvěcení, v tomto stavu má-li si hromaditi zásluhy pro život posmrtný. Kde dojde spásy? Kde bude mu lze nahromaditi si více zásluh? Ve svobodě či v manželství? Kde najde duše lidská v těchto pochybnostech rádce nejlepšího, rádce nejspolehlivějšího? V Eucharistii dlí Vševědoucí, který vidí i do budoucna, který ví, zda bude nabízený sňatek šťastný či nešťastný, ve svatostánku sídlí sama Moudrost Boží, trůní ten, který to s námi nejlépe myslí, který tedy snoubenci v pochybnostech a rozpacích tonoucímu nejlépe poradí a poví, co jest vůle Boží v daném případě. Kolik duší již po dva tisíce let, co církev trvá, opět a opět obracelo zraky své k svátostné-

mu Spasiteli, chvávalo před svatostánkem, tázalo se a dostalo se jim světla, rady, poučení, že volily šťastně pro celý život pozemský, a že tato volba měla i blahodárné následky pro jejich život věčný.

2. Manželství je krok tak závažný, že žádá vážné přípravy. Nelze očekávat, že dva lidé budou trvale spolu šťastni, jestliže již před sňatkem kopají hrob svému budoucímu manželskému blahu. A čím se podrývá nejvíc strom budoucího rodinného štěstí? Dovolují-li si snoubenci před sňatkem něčeho, k čemu sice oprávnění budou, až budou svoji, k čemu však dosud oprávnění nejsou! Písmo sv. nám podává na snoubencích Sary, dcery Raguelovy, výstrahu nedosti oceněnou, jaká budoucnost kyne tomu, kdo vstupuje v manželství z pohnutek zvířecích. A což teprve říci o tom, kdo před manželstvím prakticky prováděl zásady o „volné lásce“ a tak kletbu Boží na svou hlavu s nebes svolával! — Naproti tomu největšího požehnání od Boha očekávat mohou ti, kdož se blíží k oltáři Páně v den svého sňatku pohlavně dosud zachovalí, netknutí, když nevěstinu skrání zdobí skutečný nezvadlý věnec panenství, když ženich třímá ve své pravici dosud nepotřísněný květ panické lilie.

Než doba mládí je skutečně nebezpečná, tělo plné života činí všelijaké nároky, klade různé požadavky, rozpoutá se nejedna bouře v duši, která hrozí zlomiti čistou lilii. Kde najdou jinoch, panna, nepřeborné proudy nadpřirozené síly, která je bude síliti i v hodinách nejlítějšího boje, aby si za-

chovali a donesli čistou perlu (pohlavní) nevinnosti až ke stupňům oltáře? Zdroj té síly oba najdou zde v Eucharistii a odtud ji budou čerpati jmenovitě častým sv. přijímáním.

Ježíš Kristus, přicházej ve sv. přijímání k nám, „utíšuje zákon těla, který v našich údech zuří“ (sv. Cyril Alex.). „Jestliže někdo z vás“ — volá krásně sv. Bernard — „necítí nyní tak často a tak prudké hnutí — smyslnosti — vzdávej díky Tělu a Krvi Páně, poněvadž síla (této) svátosti (to) v něm působí a raduj se, že ošklivý vřed se hojí.“

3. Co podrývá nejvíce štěstí rodinného krbu, jsou *hříšné návyky* snoubenců, jako na př. hýřivost, marnotratnost, lenivost. Co naproti tomu krb rodinného života činí nej příjemnějším, co mu dodává nejpůsobivějších vnaď, jsou návyky dobré, ctnosti, na př. příčinlivost, pracovitost, šetrnost, laskavost, vlídnost atd. Zkrátka, štěstí manželské bude se usmívati na snoubence v té míře, ve které budou obaskutečně křesťanskými charaktery, kteří jednají vždy a všude, za každých okolností podle zásad Ježíše Krista, kteří jsou ochotni těmto zásadám přináseti též oběti a za ně, třeba-li též trpěti. Naproti tomu tím více se budou stahovati mraky nad domácím štěstím, čím více bude v rodině bezcharakternosti. Kde však, ve které škole lze nejlépe odložit vše, co jest nešlechethné, u kterého učitele lze nejlépe se naučiti pravé charakternosti? Odpovídám: U svatostánku, na srdci nejšlechethnějším, ve škole největšího Vychovatele lidstva. Častým sv. přijímáním lze odkládati chybu za chy-

bou, osvojovati si ctnost za ctností, v ní opět a opět se prohlubovati, v ní se sílití. Blaze snoubencům, jsou-li oba žáci a odchovanci svátostného Spasitele!

K této charakternosti, kterou si osvojil snoubenec za svého mládí, dříve než v manželství vstoupil, měli by jak snoubenci, tak rodiče jejich přihlížeti, dokud jest čas, vdáti se jen za člověka charakterního, odmítnouti nabídku, přicházející z ruky člověka, který charakterem křesťanským není. Pravím: dokud jest čas, neboť charakterem se nestane člověk přes noc (ani přes první svatební noc!) k charakteru je třeba dlouhé předcházející výchovy!

Hle tedy, svátostný Spasitel jmenovitě v častějším svatém přijímání vlévá do žil mladých lidí pokoru, vlídnost, tichost, skromnost, příčinlivost, obětavost, trpělivost, nadpřirozenou sílu, vytrvalost, zkrátka všecky ctnosti, a tak je vychovává již předem, aby z nich mohli býti jednou šťastní manželé, pečliví rodičové, tak již předem stará se o blaho rodin!

4. Kdo nahlédne poněkud hlouběji do tepen lidského života, shledá, že jest každému smrtelníkovi bez rozdílu stavu a povolání na zemi trpěti, trpěti mnohdy často a mnoho a poznává, jak užitečno jest naučiti se snášeti různé bolesti, které ve všelijakých podobách odevšad se na něho hrnou. A kde nalezneme vysokou, osvědčenou školu, ve které se možno naučiti tiše, klidně, vytrvale, s odvzdaností do vůle Nejvyššího, trpěti? Zde na oltáři! Při každé mši sv. živě se nám představuje nejvyšší

kalvarský Trpitel, opakuje před naším zrakem veliké dílo onoho utrpení, při němž vykrvácel. Kdykoliv jsme eucharistické oběti nábožně přítomni, vždycky cítíme novou přitažlivost k radostnému neb aspoň k tichému nesení kříže, vždycky, jmenovitě spojíme-li se svatým přijímáním s božským Trpitem, vlévá se do našich žil nadpřirozená síla a útěcha k další cestě křížové.

Blaze každému, kdo se takto ve stínu eucharistického stromu učil trpělivosti. Budeť jí potřebovati. Snoubenci sice velice často se před sňatkem domnívají, že v manželství se budou sypati na jejich skráně jen spousty krásných růží, že jasné světlo blaha a štěstí jen bude se na ně usmívati, zkušenost však učí, že jasné světlo, které ozařuje rodinný krb, má též své stíny, že růže, padající manželům do klína, mají též trny, že manželství není pojišťovací ústav proti utrpení, naopak, že právě manželům bývá procházeti nejednou ohněm palčivých zkoušek a trpkých bolestí, kterých by neměli, kdyby byli zůstali svobodnými.

Kdo se nenaučil trpělivosti na srdci svátostného Spasitele, kdo se vzdělával snad jen otravným denním tiskem, nízkou literaturou, zkaženou společností, ten nese pak kříž svůj velmi těžce, nevrle, klesá pod ním hluboko, snaží se jej snad i v zuřivosti odhoditi, trhá svaté pouto manželské a do prachu je zahazuje. Naproti tomu odchovanec svátostného Ježíše Krista umí již trpěti, a když mu Prozřetelnost vloží na plece kříž, ví, kde může opět a opět novou sílu k další cestě hledati . . .

5. Snoubenci, kteří byli vychováni ve škole eucharistického Krále, přistupují opět ke stolu Páně, když se již již blíží den sňatku, den, který bude mít pro celý jejich život tak dalekosáhlé následky, který jim uloží tak velikou odpovědnost. Tak zasvěcují tento den a tím celou svou budoucnost již předem srdci Kristovu a zvou ho, aby posvětil svou přítomností jejich svatební slavnost, jako byl učinil v Káni Galilejské.

Hodným přijetím sv. Eucharistie rozmnožují v sobě posvěcující milost a tím i silnou, výkonnou, účinnou lásku k Bohu, a v ohni této lásky rozmnožují, posilují, posvěcují, zušlechťují i svou lásku. Posvěcující milostí bude sice rozmnožena jejich láska k Bohu, k bližnímu, a poněvadž jsou nyní snoubenci sobě samým nejbližší, jejich vzájemná láska bude zvýšena a upevněna samým přijetím svátosti manželství; čím více však si pone-sou posvěcující milosti a lásky v den svého sňatku k oltáři, tím více svatosti, lásky a síly si odnesou od oltáře do svého domova!

Chápeme, proč sněm církevní provincie pražské z r. 1860 napomíná kněze, aby povzbuzovali snoubence k přijetí těla Páně, aby ti, kteří chtějí *spojenými silami* po cestě časného manželství *se bráti k věčné svatební hostině nebeského Beránka* — aby se též k (této) příkré cestě posilnili *společným přijetím nejsv. Eucharistie*.

Když snoubenci po svatém přijímání chovají ve svém nitru Pána, slyší jeho hlas, jmenovitě příkaz, který dal jeho apoštol: „Buď že jíte neb pijete neb

cokoliv jiného činíte, všechno ke cti Boží činite.“ (1 Kor. 10, 31.) Slyšíce ta slova a podporování jsouce milostí euchar. Krista, jehož v nitru svém mají, očišťují a zdokonalují pohnutky, pro které hodlají si navzájem podati ruce k doživotnímu spolužití, ujišťují Pána, že činí tak ke cti Boží, po-
něvadž mají za to, že si vůle Nejvyššího přeje, aby spolu žili a přispívali tak k rozmnožení jeho bojovníků na zemi a k rozmnožení jeho vítězů nad hvězdami.

Je to příprava rozhodně lepší, než četba milostných, sentimentálních románů nebo věcí, které pojednávají jen o ukájení zvířecích pudů.

II. Vstup do manželství ve stínu Eucharistie.

1. Když ustanovený den zasvitne, když již klečí ženich po boku družky svého života na stupních oltáře, snoubenci, kteří chodili do školy eucharistického Učitele, jsou si vědomi toho, že vstupující ve sňatek manželský, přijímají *svátost*, ve které se jim dostává: rozmnožení posvěcující milosti, rozmnožení jejich víry, naděje, lásky, zbožnosti, věrnosti a trpělivosti. Jsou si vědomi, že se jim sám Spasitel, který manželství k důstojnosti svátosti povýšil, zavazuje, že po celý život bude je svými milostmi provázeti, osvěcovati a síliti, aby jejich láska neutrpěla žádné poruchy, aby nevadla, aby se netrhala, aby pomáhala nésti obětavě obtíže života svému spolumanželu, jej ve všem podporovala, aby tato láska svým časem se rozšířila i na

dítky a ochotně a ráda pečovala o jejich výživu i výchovu.

Svátost manželství jest zkrátka pro snoubence vzácný, hojný proud, potok milostí Božích. Slyšíce však slovo potok, ihned se tážeme na pramen, ze kterého vyvěrá, odkud plynou též všechny milosti, jichž se snoubencům při udělování a přijímání svátosti manželství dostává. — Plynou ze *srdce Ježíše Krista v Eucharistii* bijícího!

2. Sňatek katol. snoubenců se uzavírá obyčejně na stupních oltáře, na kterém ve svatostánku trůní eucharistický Bůh. Sám tedy Soudce nejvyšší a poslední, od kterého není žádného dalšího odvolání, jest *svědkem* životní úmluvy manželské. Před tváří vševědoucího Boha pod způsobou chleba přítomného prohlašují a svatosvatě se zavazují, že se navzájem berou za manžely, že až do smrti v manželském obcování setrvají, že si lásku a věrnost manželskou zachovají, že za žádných okolností jeden druhého neopustí, nýbrž že budou všechno dobré i zlé, příjemné i odporné až do smrti snášeti a trpěti.

Před tváří Svědka ve svatostánku přítomného, kněz posvátným rouchem (štolou) svazuje jejich ruce a provází tento úkon slovy nejvyššího Zákodárce: „Co Bůh spojil, toho člověk nerozlučuj!“ (Mat. 19, 6.)

Před tváří eucharistického Svědka vyměňují, navlékají si navzájem požehnané prsteny, znaky nehynoucí, nekonečné a ryzí věrnosti.

3. Bylo řečeno, že Eucharistie je sluncem, vše-

cky milosti že jsou paprsky z něho vycházející, že tedy i milosti, které se novomanželům udělují, prýští z tohoto slunce — ze srdce Ježíšova v Eucharistii přítomného. Máme-li tu pravdu na mysli, snadno pochopíme, že si církev sv., která klade v novomanžely veliké naděje, přeje, aby po sňatku byli přítomni též eucharistické slavnosti, t. j. mši sv., aby tato slavnost byla slavnou pečetí důležité smlouvy, kterou uzavřeli, aby odtud z Eucharistie, ze srdce Kristova, svedla hojnost milostí, světla a síly do duší novomanželů . . .

4. Ano, vroucím přáním církve sv. jest, aby snoubenci při té oběti společně přistoupili ke stolu Páně, společně jeden a týž andělský pokrm jedli, z jednoho a téhož kalicha krve Kristovy pili. Svou krví podepisuje se do duší snoubenců neviditelný a přece přítomný Svědek jejich úmluvy a tak ji potvrzuje. Tato oběť a *svaté přijímání* je vlastně koruna a vrchol všech obřadů, které vstup do sňatku manželského provázejí.

5. Jak hluboce jest církev svatá přesvědčena o tom, že jest (snoubencům a nyní již) novomanželům očekávati hojnost potřebného požehnání od Eucharistie, patrně z toho, že nejen stanoví, aby kněz sloužil za snoubence *zvláštní mši sv.*, nýbrž aby udělil nevěstě mezi touto mší sv. dvoje požehnání, první hned po „Pater noster“, tedy po pozdvihování a před přijímáním, v době, kdy svátostný Spasitel při proměně na oltář sestoupiv na oltářní ploše ještě dlí! Církev sv. chce tímto požehnáním dokořán otevřítí prohlubeň všech mi-

lostí, srdce Ježíše na oltáři přítomného a chce z něho převést celé proudy do srdcí svých dětí, novomanželů.

Je zcela přirozeno, že jim utkví celá řada těchto vzrušujících výjevů v mysli, že se vryje nezrušitelným písmem do jejich paměti, že považují skutečně svou smlouvu učiněnou před okem eucharistického Krista, potvrzenou jeho obětí, podepsanou takřka jeho krví, za posvátnou, že ji považují za rovnou přísaze. Vždycky pak, kdykoli vstoupí do svatyně, kdykoli pohlédnou na svatozánek, vzpomínají na to, co tu svatosvatě slíbili, vždycky se obnovují v těch přípovědích a závazcích a vždycky se jim dostává od Svědka nejvyššího jejich sňatku nových a nových sil, takže vůle jejich ve snaze zůstatí věrnými se stává železnou, ano ocelovou!

Jsou případy, že nevěsta neoblékne již svých svatebních šatů, nýbrž ušije neb dá ušítí z nich mešní roucho, aby tak projevila svoji oddanost eucharistickému Kristu, aby si tak tím více zajistila jeho ochranu a požehnání!

Jak se liší ti, kdož takto ve stínu Eucharistie vcházejí v manželství od těch, kdož tak činí v kanceláři politického úřadu! Jest se co diviti, že ti, kteří přišli dnes k politickému úředníku, aby prohlásili, že chtějí spolu manželský život žítí, že dříve neb později dostavují se k témuž státnímu zřízení oznamující, že zase hodlají se rozejítí?

III. Manželství v záři Eucharistie.

1. V některých krajinách bývá ve zvyku, že novomanželé při svatební hostině nejen vedle sebe sedí, nýbrž jedí oba s jednoho talíře. Tím vyslovena jest vážná myšlenka, že spojení mezi manžely má býti co nejužší, nejněžnější, že mají splynouti takřka v jednu bytost, která má jedno tělo. Tato jednota má býti postupem doby stále pevnější a láska, její duše, má býti den co den vřelejší, opravdovější, má trvati až do hrobu, ano měla by vlastně trvati až za hrob.

Vzpomínám na nezapomenutelný případ, který se mi stal v duchovní správě. Byl jsem volán ke staříčkému výměnkáři, který nedávno před tím slavil jubileum svého padesátiletého sňatku. Netrpí sice žádnou zvláštní nemocí, avšak cítí se slabým a proto se chce dáti zaopatřiti sv. svátostmi. Mám prý však vzíti s sebou dvě sv. Hostie, poněvadž jeho manželka chce rovněž připraviti se na možnou smrt. Učinil jsem podle žádosti. Byl jsem hluboce dojat, když jsem vstoupil do neveliké světnice a když jsem byl svědkem toho, kterak dva manželé, kteří v lásce, jednotě a svornosti plnili svědomitě to, co před padesáti lety před oltářem si slíbili, kterak dvě tyto, nyní již ustarané a vetché bytosti společně přijímají — snad naposled — tělo Páně . . . Po třech dnech došla mne dopoledne zpráva, že dědoušek zemřel, a odpoledne přišla zpráva druhá, že stařenka, vidouc smrt svého milovaného druha, byla tak dojata, že asi tři hodiny později klesla na

jeho mrtvolu a vydechla svou duši též. Netřeba dodávati, že byli oba současně pohřbeni, že dvě rakve byly nesený v jednom průvodě, že byly obě mrtvoly uloženy do jednoho hrobu. Byl to dojemný příklad nezdolné, nehynoucí lásky manželské, která trvala až do posledního vzdechu.

Bohužel, že tomu nebývá tak vždycky. Pozorujeme někdy, že láska po svatbě povážlivě chladne, že jednota manželů se uvolňuje, svornost jejich že nabývá značných trhlin, že se odcizují. S úbytkem lásky prchá z rodiny radost a štěstí a dostavuje se mrazivý chlad.

Nalezneme někde prostředek, který by lásku manželskou stále udržoval v ohni, který by jednotu stále upevňoval?

Bohu díky, máme takový prostředek v Eucharistii. Blaze novomanželům, kteří nezasedají jen denně ve své domácnosti u společného stolu, používajíce pozemského chleba, blaze manželům, kteří často zasedají u společného stolu vyššího řádu, u stolu eucharistického! Jeť nebeský chléb chléb lásky a jednoty.

Spasitel, vcházej ve svatém přijímání do jejich duší, přináší a rozohňuje v nich svou všecku lásku, též tu, kterou sám miluje, církev, svou choť. Volá-li apoštol Kristův (Ef. 5, 25): „Muži, milujte své manželky, jako Kristus miloval církev a sebe sama za ni vydal,“ Kristus přináší i tuto svou manželskou lásku a sdílí se o ni ve sv. přijímání s manžely! Žádná moc na světě není s to, aby uhasila žár lásky manželské, posvěcené láskou Krista svátostného.

Duch nerozvížitelné jednoty, který spojuje Krista s církví již staletí, tento duch jednoty přechází sv. přijímáním do žil manželů! Žádná velmoc světa nedovede zpřetrhati tyto svazky Ježíšem Kristem v Eucharistii přítomným udržované a obnovované. Následkem častého sv. přijímání proudí krev Kristova v žilách muže i ženy, tedy v obou táž krev, proto jsou si ve vyšším řadu příbuzni. Zvolal-li první člověk, spatřiv Evu: „Tato jest kost z mých kostí a maso z mého masa,“ může podobně říci sám Kristus o muži i o ženě, pijících často z kalicha jeho krve: „Jsou oba krev z krve mé!“ Jako krev, jedna krev Kristova proudí v jejich žilách, podobně tytéž myšlenky krouží v jejich hlavách, tytéž snahy a tužby hýbají jejich myslí, tatáž přání naplňují jejich hrudi. Častým sv. přijímáním srdce muže i ženy se přetvořuje v srdce Kristovo, takže se stávají oba jedním srdcem v Kristu, jedné myslí, takže jim je všechno společno, i těžké práce, i hořká utrpení. U některých manželů bývá prvním kamenem úrazu namahavá práce, u jiných kříž, kříže. Těžká, dlouhotrvající nemoc jednoho z nich bývá záminkou k odcizení se, porušení manželské věrnosti, k rozvodu. Ne tak u manželů, kteří žijí ve vřelém spojení se svátostným Kristem, kteří čerpají ze srdce tohoto Krista na oltáři denně se obětujícího sílu, obětavost, trpělivost. Jako práce církve jsou zároveň pracemi Kristovými a naopak, tak práce mužovy a obtíže s nimi spojené, jsou zároveň pracemi manželčinými a naopak. Oboje nesou rukou společnou a nerozdílnou. Ja-

ko útrapy a pronásledování církve jsou pronásledováním samého Krista, tak kříž manželův jest zároveň křížem manželčíným a naopak. Jako Šimon Cyrenský pomáhal Kristu nésti kříž, tak děje se v rodině, která žije v paprscích svátostného Krista. Útrapy nejen že jich nerozdvojují, nýbrž tím více je k sobě poutají. Sdělují-li se o radosti a působí-li toto sdělení, že radost jejich je dvojnásobná, sdělují se též o bolesti a tak působí, že každý cítí jen polovici!

2. Nesmírně jest se nám diviti shovívavosti a snášlivosti eucharistického Pána. — Co urážek se mu vmete za jeden den ve tvář, co svatokrádeží rozedírá jeho dobré srdce, co neuctivostí v jeho přítomnosti se dopouštějí i ti, kteří se snaží ho milovati! A Spasitel? Kdyby byl pouhým člověkem, dávno by byl, jsa tím vším roztrpčen, z našich oltářů se odstěhoval. Neučinil tak však, nýbrž trpělivě, tiše snáší naše chyby . . . Bezmezná snášlivost — toť duch Ježíše Krista!

A tohoto ducha vpíjejí manželé vždycky, kdykoliv se s ním ve sv. přijímání spojují.

A potřebují vzájemné snášlivosti? Zajisté, a to na výsost! Byť i se zdál býti snoubenec jeden druhému sebevětším andělem, nesmí se zapomínati, že přece jen i při nejšlechetnějších snahách, i při veliké mravní dokonalosti přece jen zůstává člověkem. Chyby lidské křehkosti jeví se patrně obyčejně teprv po svatbě a ohrožují štěstí rodiny. V manželství však, které opět a opět rozehřívá lásku svou na srdci svátostného Krista, jeví se vše-

cky její přednosti, které krásně vypočítal sv. Pavel: „Láska jest trpělivá, dobrotivá . . . nehledá, co jejího jest, nemyslí zlého, ona všechno snáší“ (1. Kor. 13, 4nn). Láska tato přikrývá v nejušlechtilejším slova smyslu množství chyb.

IV. Vliv Eucharistie na rodiče-vychovatele a na děti-chovance.

(Skizza.)

Kdybych chtěl vyčerpati celý předmět, o němž bylo mi uloženo podati referát: „Obrození rodiny Eucharistií“, bylo by mi nutno nyní promluvit o tom, jakou láskou spojuje Eucharistie srdce rodičů i dětí, jak velikou starostlivost a pečlivost vlévá do srdce otcova, matčina, pečlivost, která se nehrozí žádných obětí, která nezná únavy; bylo by mi zmíniti se o tom, jakou úctou a poslušností bije srdce Kristovo ve svatostánku, a kterak přelévá Pán tyto ctnosti do srdcí dítek.

Mohl bych začíti hned dobou, ve které šťastná matka nosí ještě ovoce své lásky pod srdcem. Jak mnoho dobrého může již v této době čerpati z Eucharistie pro budoucnost svého miláčka! Všeobecně se uznává, že život matčin a všechna její činnost v této době má mravní vliv na její dítě, které ještě ani nespatrilo světlo světa. Každá chvilka, ztrávená matkou před svatostánkem, každý projev její úcty k Eucharistii klade takřka símě zbožnosti do srdce, které se pod jejím srdcem utváří. Přijímání pak nebeského chleba, těla Kristova a

jeho krve — myslím — nezůstává bez účinku na dítě, které přijímá tělo a krev, výživu z matky, z matčiny krve, posvěcené a prosycené krví Kristovou . . .

O matce Samuelově čteme, že zasvětila svého synka službě Hospodinově dříve, než se jí narodil. I křesťanská matka, jsouc přítomna nejsvětější oběti eucharistické, obětuje již nyní v duchu svou milovanou bytost dříve, než se narodila, Tomu, který se před jejím zrakem na oltáři pod způsobou chleba a vína podává. A Pán eucharistický zajisté že s láskou tu oběť přijímá a královsky ji odmění matce i dítě!

Když pak čas pokročí, nese matka svůj živý poklad tam, kde svátostný Pán sídlí, a s láskou klade jej do rukou služebníka oltáře, aby jej přiblížil ke svatostánku, aby jej vložil takřka do srdce eucharistického Pána.

Plynou dny, měsíce, děti vyrůstají a když eucharistický Král se ubírá v průvodu o Božím těle, provázejí ho v slavnostním rouchu. Co se natěšily na tuto chvíli, jak plesají nyní! Plesají děti, radují se rodiče. Nemá tato radost žádného výchovného vlivu na dětské duše?

Plynou dny, měsíce, roky. Děti přinesou ze školy radostnou zvěst, že půjdou již brzy po prvé ke stolu Páně a že se již při náboženském vyučování na ten svatý den připravují. Jak mnoho, mnoho krásného o lásce Kristově v tajemství eucharistickém vypravují děti rodičům po každé náboženské hodině! A rodiče? Poslouchají, doplňují, učí se

s nimi, takže se zdá, že rodina je zaměstnána jen nebeskými hovory. Jak veliký mravní vliv má doba tato na celou rodinu! Rodiče prožívají se svými dětmi znova dobu svého mládí, obrozují se, obnovují se v úctě a lásce k Eucharistii. A když již nadejde dlouho čekaný den prvního sv. přijímání, koná se sice celá slavnost *v kostele*, avšak začíná se a končí se *v rodině a je spolu jednou z nejkrásnějších slavností rodinných*, která podkládá nový důvod lásky rodičů k dětem a která odměňuje námahy jejich a zvyšuje jejich další dobré snahy a péči o budoucnost dětí. Jak veliký, jak blahodárný to vliv Eucharistie na rodinu!

S jakou úctou pohlíží dítě, hluboce vychované v přesvědčení o tom, jaké svatosti dodává přijímání těla a krve Páně, s jakou úctou pohlíží dítě takové vždycky na otce a matku, kteří se vrátili právě domů z kostela — od stolu Páně! Zdá se mu, že z celé postavy otcovy, matčiny sálá a září svatost; tím stoupá v duši dítěte neobyčejně úcta k rodičům, tím stoupá jejich autorita, což jest *jedna ze základních podmínek šťastné rodiny*.

Měl bych ukázati na veliký vliv Eucharistie na výchovu dítek v charaktery, jaké různé ctnosti Eucharistie do jejich duší očkuje, avšak k tomu bylo by třeba nového, samostatného referátu!

Zmíním se jen o blahodárném vlivu, jakým působí *navštěva eucharistického Pána v rodině*. Když člen rodiny onemocní tak, že nemůže již navštívit svého nejlepšího Přítele ve svatostánku sídlícího, Příklad tento přichází sám v ruce svého služebníka

navštívit svého ctitele. Posvátný okamžik eucharistické, božské návštěvy je zase *rodinná slavnost*.

A což teprve, cítí-li otec, matka, že dni jejich života jsou spočteny a proto, když se byli s Pánem smířili, povolávají k lůžku svému svých miláčků a jazykem, na kterém před okamžikem spočíval nejvyšší Pán života i smrti, jazykem, na němž se před chvílí perlila drahocenná krev Kristova, zasévají do srdcí svých dětí poslední napomenutí. Jak hluboko vnikají ta slova, posvěcená přítomností eucharistického Pána! Zní v jejich duších po celý život jako hlas velikého zvonu, který se na dómě jen o velkých svátcích rozhoupe; stává se nejednou, že syn neb dcera, kteří již již padali do propasti hříchu, právě v posledním, nejkritičtějším okamžiku uslyšeli, kterak hřímá ten zvon do jejich duše tak mocným hlasem, že se vzpamatovali a neklesli!

Když pak již rozžehná se duše rodičů s tělem, kam nese syn, dcera, drahý zbytek? Může-li, nese, dává nésti ztuhlou mrtvolu zase do chrámu, před svatostánek a zde koná se zase oběť eucharistická, při které opět se otevírá srdce Kristovo, při které opět teče jeho krev, stéká až do duše drahého zesnulého v očištcí, stéká též do duší jeho miláčků pozůstalých na zemi a naplňuje zase celou rodinu útěchou a pokojem.

Láska pozůstalé rodiny pečuje však i dále o blaho zesnulého člena. Kde najde i potom, kdy tělo jeho kryje chladný hrob, kde najde nejvydatnější prostředky, kterými by ulehčila utrpení drahé du-

še? Je to zase Eucharistie, mše sv., kterou za ni obětuje, je to opět svaté přijímání, které rovněž přináší za ni v oběť! — — — — —

Žijeme ve století elektřiny. Z obrovských centrál rozvádí se síla daleko široko; síla ta rozsvěcuje tisíce a tisíce žárovek, činíc takřka z noci den a uvádí v pohyb obrovské stroje, ze kterých se různé výrobky člověku potřebné neb aspoň velice užitečné jen sypou. Aby však žárovky zazářily, aby stroje začaly pracovati, dlužno je spojit s centrálou *drátem*.

Také rodina potřebuje síly, mají-li v ní zazářiti různobarevné žárovky jasného rodinného štěstí a blaha; také její ústrojí potřebuje síly, má-li normálně pracovati podle svého účelu k prospěchu svému i k prospěchu jiných.

Kde nalezneme soustředěné nesmírné množství této síly, která by mohla vždy temno a nehybnost ze všech rodin zaplašiti? — V srdci Ježíšovu! Ano, toto srdce v Eucharistii bijící jest obrovská centrála, která jediná je s to, aby rozvedla síly své po celém světě, aby působila, aby se jí dalo použití v každé poslední chaloupce právě tak, jako v císařských hradech.

K tomu je třeba, aby rodiny byly ve stálém spojení s touto božskou centrálou. Spojení se udržuje silným drátem, jenž jest hluboká úcta a láska k Eucharistii. Dokud ta nepronikne všecky vrstvy, dotud nebude lze na obrodu rodin pomýšleti; obroda se však dostaví sama sebou, až každá rodina bude

živou svatyní, jejímž středem, k němuž všichni upírají své oči, jest — nejsvětější Eucharistie. Dej Bůh, aby tento všeobecný mezinárodní kongres k tomu v míře nejhojnější přispěl, dejž Bůh, aby jmenovitě každá česká rodina se skvěla takovou oddaností k ní, Svátosti oltářní, by se mohlo říci: „*Co česká rodina, to rodina eucharistická!*“

Ke konci své přednášky navrhl řečník tuto resoluci, jež byla shromážděním jednomyslně schválena:

Uvažující 1. že moderními proudy, jmenovitě snahami po volné lásce, po rozluce manželské, po usnadnění rozvodu, jakož i umělým vyhýbáním se obtížím spojeným s výživou a výchovou četnějšího počtu dětí, jest rodina povážlivě ohrožena,

uvažující 2. že tím hrozí nebezpečí vylidnění, neb aspoň značné oslabení národa, státu i církve, poněvadž jest rodina buňkou těchto společností,

prohlašujeme 3. že nejúčinnějším prostředkem k obrození rodiny jest Eucharistie, která je svatým tmelem, pojícím nerozlučitelnou láskou manžely, která jednotí jejich mysl, srdce i vůli, která je uschopňuje, aby přispívali se zdarem k dosažení účelu manželství, která má v rodinné výchově nedozírný význam, která vede, sílí a hřeje jak snoubence, tak i manžely, jak rodiče, tak i děti, která dodává všem potřebného světla, tepla, útěchy, síly života i energie.

DODATKY

DRAHOCENNÁ LYRA

I

Básníci mluvívají o *strunách* lidského *srdce*; přirovnávají je k hudebnímu nástroji.

Syn Boží ve své nezměrné lásce k nám ráčil vzíti na sebe lidskou přirozenost a s ní *lidské srdce*. Ta láská nám dovolí, bychom směli také jeho srdce přirovnati k zlatému strunovému nástroji hudebnímu, třeba k lyře. Dovolí nám tak učiniti, vždyť naše přirovnání má za úkol přispěti k oslavě jeho.

Lyra je tím cennější, čím drahocennější jest kov, ze kterého jest její rámec zhotoven. Vzácná jest lyra stříbrná, vzácnější *lyra zlatá*. Oč skvostnější je však srdce Kristovo, které bylo utvořeno z nejčistší panenské krve nejvznešenější dcery královské — Marie!

Lyra nabývá tím větší ceny, čím dokonalejší umělec (zlatník, ciselér atd.) pracoval, čím bohatšími ozdobami ji okrášlil. Jakou cenu má srdce Kristovo, které utvořil nejvyšší zdroj všeho umění, nejdokonalejší vzor vši krásy sám *Duch sv.!*

Lyra bývá svrchu uprostřed strun ozdobena svítící hvězdou. Co vidíme na srdci Ježíšovu? V jeho středu třpytí se hvězda, která svým půvabným leskem okouzila celý, celičký svět — hvězda, která není nic jiného, než Kristův — *kříž*.

Lyra oslňuje svým leskem na výsluní oko každého diváka. Co však jest říci o nesčetných paprscích, které šlehají na všechny strany ze srdce Ježíšova?

Lyra se obyčejně odívá o svátcích ve věnce květů. I srdce Kristovo jest ověčeno — ne sice růžemi, ne květy, nýbrž — *trny*, které však mají větší cenu, než všechny květy celého světa.

II

Lyra v ruce dokonalého mistra, který umí zasáhnouti do jejích strun, mnoho, velmi mnoho vypravuje. Brzy tiše lká a žaluje, brzy zase jásá radostí nevýslovnou; brzy stékají s ní něžné, tiché tóny, jako když vlnky si hrají u zřídelské potůčku, hned však začnou struny její buráceti, takže se posluchači zdá, že stojí na břehu dravého, rozpoutaného moře. Jaké tóny vyloudily kdy a vyluzují dosud ve svatostánku a v nebesích struny božského srdce Ježíšova! Hlaholily z něho struny tak něžné a krásné, že upoutaly i pozornost Otce nebeského, tóny tak vábné a mocné, že utišily, usmířily hněv nesmírné Spravedlnosti, hněv Boha třikráte, ba nekonečně Svatého.

Dovol mi, Pane a Bože můj, Ježíši Kriste, abych směl přiložiti ucho aspoň na okamžik k srdci tvému a odposlouchati jeho nebeskou mluvu, jeho božskou hudbu . . .

„*Debile*“, slabě a tiše se chvěly struny srdce Kristova v jeslích betlemských, ale zvuky, které vy-

dávaly, nesly se chladem nočním „*ardente*“ — ohnivě, poněvadž z nich sálala láska k Otci nebeskému, láska k přítomné matce, láska ke všem, pro jejichž spásu byl přišel Kristus na svět.

‘A když začal pronášeti k své milované mateři první slova... Jak znělo tu jeho srdce? „*Gracile*“ (ušlechtilé), „*amabile*“ (líbezně) řekl by hudebník.

Jakými akordy zavířily struny jeho srdce, když ve dvanáctém roce svého věku přišel po prvé do Jerusalema na slavnost velikonoční? „*Festivo*“ (slavnostně) řekl by hudebník.

Sv. evangelium (Luk. 2, 52) nám vypravuje, že Ježíš „prospíval věkem, moudrostí a milostí před Bohem i před lidmi“. Co to bylo jiného, než veliké třiadvacetileté „*crescendo*“ na srdci Kristově.

Jak vážně („*serioso*“) zazvučelo srdce Ježíšovo, když ústa jeho pronášela k ďáblu ho pokoušejícímu: „Psánoť jest: Ne samým chlebem živ jest člověk, ale každým slovem, které vychází z úst Božích (Mat. 4, 4), a opět: Psánoť jest: Nebudeš pokoušeti Pána Boha svého (Mat. 4, 7). A pak teprv, když po třetí pronesl rozhodné „Odejdiž, satane“ (Mat. 4, 10). „*Imperioso*“ řekl by hudebník.

Jindy sáhl božský mistr hluboko, mocně do strun svého srdce. Tak se stalo, když posvátným hněvem jsa naplněn vyháněl z chrámu prodavače. „*Fortissimo*“ a „*adirato*“ vyvěraly tehdy zvuky z jeho sv. lyry, když ústa pronášela slova: Psánoť jest: Dům můj, dům modlitby slouti bude; vy však jste z něho učinili peleš lotrovskou. (Mat. 21, 13).

Ačkoliv ve chvíli této mocně zabral Kristus do strun svého srdce, přece ani tentokrát, aniž kdy jindy — přece neburácely struny tyto ani „*fantastico*“ (vášnivě) ani „*delirando*“ (náruživě) ani „*feroce*“ (divoce).

Víme, že Pán věnoval mnohdy modlitbě celé noci . . . Jakou nebeskou hudbu vydávalo v těchto chvílích jeho srdce? Vážně („*adagio*“), zbožně („*devoto*“), vznešeně („*elevato*“) nesly se tu zvuky modliteb k nebeským výšinám, ke trůnu Otce nebeského.

„*Acuto*“, ostře vystupoval ve svých řečech proti farisejské domýšlivosti a přetvářce, „*maestoso*“ (velebně) přednášel tajemství nebeská, „*deciso*“ (rozhodně) odvracel od hříchu, „*affabile*“ (přívětivě) zval na stezky ctnosti . . .

V 16. kap. 1. Král. čteme, že: „Kdykoliv duch od Hospodina zlý napadal Saula, brával David harfu, a hrával rukou svou, i občerstvoval se Saul a polehčení míval: nebo odstupoval od něho duch zlý“ (v. 23.).

Chceme-li věděti, jak sladké, bolesti tišící zvuky řinuly ze srdce Ježíšova, vzpomeňme si na slova jeho ke kající Magdaleně: „Odpouštějí se ti hříchy tvé. Odejdiž v pokoji“ (Luk. 7, 48, 50), nebo ke kajícímu lotru: „Dnes budeš se mnou v ráji“ (Luk. 23, 43). „*Calmato*“ (tiše), „*allentamente*“ (konejšivě), „*accarezzevole*“ (sladce) plynuly tyto zvuky . . .

Pán stojí na hoře Olivetské a pláče, roní slzy při pohledu na nevděčné město, které tolik miloval. S jakým citem vyluzoval v té chvíli tóny ze

svého srdce! Bylo to veliké „*lagrimando*“ (slzavě plačtivě).

Jak as znělo při poslední večeři? Při posledních slovech loučení? Ve slovníku hudebním bychom marně hledali slova, která by vystihla náladu božského srdce v těchto chvílích... Tak něžné zvuky vykouzliti nedovede žádný smrtelník, tak něžné akordy může vydávati jen srdce božské...

Nadešla doba utrpení... Mohutně, „*grandioso*“ začíná zníti sv. lyra. „*Pondoroso*“ (vážně) kráčí do zahrady Getsemanské... „*Mesto*“ (truchlivě) pronáší slova: „Smutná je duše má až k smrti“ (Mat. 26, 38)... „*Morendo*“ (zmíravě) buší srdce Kristovo ve chvíle krvavého potu, „*abbandonatamente*“ (odevzdaně) znějí slova: Ne jak já chci, ale jak ty chceš, staň se vůle tvá... (Mat. 26, 39, 42).

Když doznělo veliké „*doloroso*“, které slyšela zahrada Getsemanská, vstává Spasitel a „*deliberato*“ (odhodlaně) kráčí na cestu kříže...

Již visí naše svatá lyra na kříži. Kdo dovede vypsati, jak bolestné zvuky vydávala v tomto životním „*finale*“, v tříhodinovém „*espirando*“? Kdybych nakupil všechna slova, kterými hudba naznačuje bolest, jako: „*afflito*“ (lkavě), „*appenato*“ (bolestně), „*addolorato*“, „*lamentoso*“, „*lugubro*“, „*luttuoso*“, „*sospirante*“, „*vibrato*“ (rozechvěně), nemohl bych vystihnouti všechnu bolest, kterou celé srdce Kristovo v těchto posledních hodinách znělo...

Řeknu jen ještě, že „*pietoso*“ (soucitně) zněla slova Spasitelova k zarmoucené matce: Ženo, hle, syn tvůj (Jan 10, 26)... a poznamenám, jak „*pla-*

cidamente“, klidně dohrálo poslední takt života . . . Nesmím však zapomenouti, že za tři dny začaly se struny jeho chvěti novým životem, že znělo „*triofante*“, když z hrobu po skvělém vítězství vstalo a že zní nyní a bude na věky zníti „*giubilo*“ ve výšinách nebeských . . .

III

Věrným, dokonalým obrazem (kopií) srdce Kristova bylo a je srdce Rodičky Boží. Kdybychom naklonili své ucho k srdci tomuto, jakou rajskou hudbu bychom slyšeli! Když s andělem mluvila v Nazaretě, když v domě Zachariášově zpívala radostné „*Magnificat*“, když v Betlemě zavinovala do plének své dítě Božské, když tento poklad svůj na Kalvarii obětovala, jak se v těchto okamžicích vlnily struny jejího panenského a zároveň mateřského srdce!

IV

Srdce Kristovo je však vzorem i pro *srdce naše*.

Ano, srdce naše je též vzácný nástroj, drahotná lyra. Chceme-li věděti, jakou cenu má, vzpomeňme, že jest koupen za krev Ježíše Krista, Boha — člověka! Jak vysoce mám si tedy toho nástroje vážiti! Za žádnou cenu nikomu nesmím jej prodati!

Všimněme si nyní poněkud blíže té lyry.

Počítejme nejprve struny. Má jich sedm.

První z nich, nejhlubší sluje — *pokora*, druhá vyšší jest *víra*, třetí sluje *pobožnost*, čtvrtá *naděje*, pátá *snaha po větší a větší dokonalosti*, šestá jest *vytrvalost* a konečně sedmá, nejvyšší jest — *láska*.

Jak mnoho tónů a akordů dá se z těch sedmi strun vyvoditi!

Každý, kdo se chce na nějaký nástroj hudební naučiti, hledá nejprve dovedného *učitele, mistra*. Kdo bude naším učitelem? Kdož jiný, než mistr nejdokonalejší, Ježíš Kristus?

Každý žák, chce-li dosáhnouti vysokého stupně umění, musí se učit znáti *zákony hudby*, znaménka různá, zkrátka hudební teorii . . . I nám, chceme-li dokonale ovládati srdce své, jest nutno znáti nejprve všeobecné zásady, zákony tohoto umění, zákony o mravním krásnu a dokonalosti. Kde je nalezneme? V nauce Ježíše Krista, ve sv. evangeliu, v knihách, poučujících o duchovním životě. Jmenovitě ascetická pravidla jsou naším listem, na němž stojí řady not, podle kterých má srdce naše celý den zníti. . .

Žák cvičí se, zdokonaluje se v hudebním umění též tím, že *poslouchá hru* dokonalých umělců, *virtuosů* . . . Nám se naskytá příležitost činiti tak při každém rozjímání. Co činíme zde? Nasloucháme tlukotu božského srdce Páně a posloucháme jak čarovné zvuky lásky, pokory, odevzdanosti do vůle Boží z něho se řinou.

Kdo se vytrvale *cvičí* podle vzoru vznešeného mistra, postupem doby stane se mistrem, virtuosem sám — v duchovním životě.

Když má hráti, bere umělec do rukou *nástroj* a *drží* jej *pevně* aspoň tak, aby mu nevypadl při hře z rukou. Podobně jest i nám pevně držeti, ovládati srdce naše, aby se nám nikdy, nikdy z nadvlády nevysmeklo.

Umělec přede hrou prohlíží nástroj, a je-li zaprášen, což se velice snadno stává, *setře s něho prach*, takže se v novém lesku zatřpytí. Podobně děje se i srdci našemu. Opět a opět jest nám stírati s něho prach řádnou týdenní sv. zpovědí, co nejčastějším vzbuzováním dokonalé lítosti.

Hudebník prohlédne nástroj a pozoruje-li, že mu někdo snad navázal strunu, která k jeho nástroji nepatří, vezme ji a zahodí; tak jest i nám ze srdce *vzdáliti* jakoukoli *strunu, která do něho nepatří*, která by mohla kaziti souzvuk strun ostatních. Rovněž shledá-li, že jest některá struna nedosti pevná, že by mohla prasknouti, nahradí ji pevnou. I nám jest při zpytování vyšetřovati, jsou-li všechny naše struny — ctnosti pevné a shledáme-li, že jest některá slabá, všemožně se přičíme, abychom ji upevnili.

Dříve než možno hráti, dlužno nástroj naladiti, a po celou dobu hry jest pečovati o to, aby struna nepovolila, aby se nástroj nerozladil, neboť poslouchati hru na nástroj rozladěný jest mukou pro sluch. Podobně třeba jest, aby srdce naše bylo stále *v přiměřené náladě* celý den, a nesmíme dopustiti, abychom podlehli mrzutosti, nevrlosti a jiným tónům, které by urážely sluch těch, kdož musí poslouchati hudbu našeho srdce . . .

Při ladění strunového nástroje se obvykle ladí struna jedna a podle ní pak ostatní. Při houslích na př. struna A, která vydává jakýsi základní tón. Jakou strunu budeme hleděti naladiti nejprve my na srdci svém? Strunu poslední, nejvyšší, strunu *lásky*. Zní-li dobře tato struna, která je základem našeho života duchovního, bude snadno naladiti i struny ostatní. — Když se ladí, užívá se nástroje jiného, dokonale naladěného, na př. piana k naladění houslí. Podle čeho budeme my laditi srdce své? Podle nástroje vždycky nejdokonaleji naladěného, podle — srdce Kristova.

Při ladění nesmí se struna ani příliš přepínati ani zas nedotáhnouti, nesmí býti napnuta ani více ani méně. Podobně jest nám laditi každou strunu srdce. Nesmí býti žádná povolena, neboť povoliti strunu znamenalo by povolovati v sebezáporu, znamenalo by *vlažnost duchovní* . . . Přepínati struny srdce znamenalo by přílišnou sebedůvěru, přeceňování sebe, pýchu a přepínání mohlo by vésti k tomu, že by se nám struna dokonce i — přetrhla!

Hrající na nástroj musí *hleděti na noty*, každého malého znaménka pečlivě si všimnouti, každé tečky, čárky, pomlčky, nesmí žádného tónu vynechat, nesmí nic přehlédnouti. Tak i v duchovním životě. — Zákony nauky Kristovy, zásady duchovního života jest nám stále míti před očima, každé maličkosti, každého pokynu třeba si všimnouti, žádné, ani jediné noty nevynechat!

To jest možno tomu, kdo všecku pozornost upoutá ke hře, kdo není *roztržit*. Jako jest pro hud-

bu nebezpečná roztržitost, tak nebezpečný je pro život duchovní nedostatek sebranosti mysli.

Skladbu hudební dokonale může přednésti pouze ten, kdo nejprve *prostuduje myšlenky skladatelovy* a kdo přesně *dbá všech jeho přání* vyslovených hudebními značkami. Snad málokdo tuší, jak velikou poslušnost musí prokazovati výkonný hudebník skladateli. Kde na příklad klade skladatel pauzu, tam musí umělec přestat, kde velí hráti forte, tam nesmí hudebník hráti naopak piano atd. Podobně má-li se hudba srdce našeho líbiti Ježíši Kristu, jest nám jeho komposici, t. j. jeho nauku mravů, dokonale prostudovati, abychom znali všecka jeho přání a pak dokonalou poslušností prováděli to, co nám velí. Velí-li nám na příklad v určité době mlčeti — dlužno mlčeti, nerušiti této pausy! Stačí-li vystoupiti tiše, klidně, nesmíme vystupovati příliš forte nebo naopak.

Umělec musí každodenně na nástroj hráti, musí se nezbytně *stále cvičiti*. Přestane-li hráti, pozbude techniky prstů, ztratí zručnost, ohebnost... Virtuosem v duchovním životě může se státi jen ten, kdo každodenně, ustavičně se cvičí ve všech ctnostech. Přestane-li, ztrácí rovněž zručnost v ctnosti, které pak zase nabýti není snadno!

Jestliže umělec hraje tak, že každý jeho tón odpovídá zákonům krásna, jest *estetický požitek* a radost ho poslouchati. Odpovídá-li každý tón našeho srdce zákonům mravnosti a ctnosti, jest radost pro Krista, našeho mistra zvuky takové poslouchati.

Žák učící se hráti s počátku brává *tóny falešné*

— buď že je tón o několik výchvívů vyšší nebo nižší, ano brává i falešné akordy. Sluchu je trýzní poslouchati falešné tóny; trýzeň je tím větší, čím jemnější, čím vzdělanější sluch hudební posluchač má.

V duchovním životě jest každý hřích — falešný tón, špatný akord. Představme si, jakými mukami je to pro nejjemnější sluch Krista nejsvětějšího, když má stále a stále slyšeti falešné tóny lidských srdcí! Kéž by srdce naše nerozmnožovalo mu tyto muky!

V

Přednáší-li více hudebníků nějakou skladbu společně, třeba, aby měli každý *nástroj stejně naladěný*, aby v stejné výši, v stejné síle, v stejném tempu hráli, aby se všichni *dokonale podrobili taktovce* ředitelově. Jen pak možno mluvit o dobré souhře, o estetickém požitku . . . Tak je tomu v každé společnosti. Jen tu, kde mají všichni členové svá srdce stejně podle srdce Kristova naladěná, kde všichni hledí na pokyny toho, jenž stojí jim v čele (na představené), jen tu, kde všichni stále dávají pozor na každý tón, t. j. na každé hnutí duše své, na každou její myšlenku, na každé slovo, jen tu, kde zní stejně, ve stejné výši, sedmá struna — *láska*, jen tu může panovati také dokonalá harmonie, svornost, ze které se těší sám Kristus Pán.

VI

Každá píseň na světě má svůj konec. I život náš přijde dříve nebo později — k poslednímu taktu. Dohrá, dozní ve smrti zborcené harfy tón . . . Bude následovati dlouhá pauza po celou dobu, po kterou srdce naše bude odpočívati pod drnem. Ale i ta pauza bude míti svůj konec . . . Nadejde chvíle, kdy srdce naše zase ožije, kdy bude nad hvězdami u trůnu Beránkova housti nové písňe, kdy bude ve sboru milionů hráti své věčné „*triofante*“, nekonečné „*giubiloso*“, v nebeském koncertu (*monstre-concert*). Blaze tomu, kdo za dob pozemské dráhy (*truné*) si opatřil pro nástroj svůj vzácnou strunu panenství a tu pečlivě si zachoval; neboť z ní bude moci vyluzovati zvlášť půvabné zvuky, jakých není možno docílití těm, kdož tuto strunu na zemi přetrhli . . .

II

HLUBINA VŠECH CTNOSTÍ

Marie Marketa Alacoque, kterou si Pán zvolil za apoštolku úcty k svému srdci, plnila svůj vznešený úřad nejen slovy a dobrým příkladem, nýbrž i perem. Je rozkoš čísti její básně, její písňe, listovati v jejích spisech, dýšících neuhasitelnou láskou k srdci Ježíšovu . . .

V jednom ze svých četných listů píše mezi jiným též toto: „Mnohdy se mně zdálo, že jsem malou rybou, která plave v božském srdci mého, lásky nejvyšší hodného Ježíše, jako v *široším moři*.“

„Zdá se mi“ — píše na jiném místě — „že jsem malou kapkou vody v tomto *oceánu*, v *moři* Ježíše Krista. Zdá se mi, že jsem v něm všechna ponořena a ztracena.“

„Ano,“ vyslovuje myšlenku tu v jiných dopisech, „nejsvětější srdce mého Boha je *hlubina*, hlubina nepochopitelná, prohlubeň bezedná, do které jest nám ponořiti se, abychom nic více neokoušeli z věcí pozemských.“

Také církev v litanii k božskému srdci Ježíšovu nazývá je *hlubinou* všech ctností, a tak potvrzuje myšlenky, zvěčnělé perem Marketiným.

Nechybíme, když si myšlenky ty poněkud rozředíme . . .

Jest na výsost zajímavá pozorovati působnost slunce na moře.

Již záhy ráno, kdy červánky rozlévají se na širé báni nebeské a oznamují jako veliký zástup hlasatelů, že se blíží král dne, již tu pozorujeme, že celá obloha se vši svou krásou se zrcadlí v hladině mořské. Nepřehledná pláň oceánu je přikryta nádherným kobercem růžové barvy, který mu utkala zora... Za chvíli vystoupí na obzor část slunečního kotouče. Veliké těleso užívá mořské lázně a platí ji nesčitelnými paprsky, kterými zlatí povrch mořských plání. Paprsky nesou všady jas a teplo, zahřívají aspoň vrchní vrstvy tůní mořských. Když se světelný obr vyšvihl vysoko nad obzor, dívá se do moře a zhlíží se v něm jak v zrcadle. Jest nám, jako bychom viděli celé skutečné slunce nedaleko nás v moři . . .

Velebné toto divadlo však daleko převyšuje jeden, jediný pohled do srdce Kristova. Také v něm vidíme nesčetné množství paprsků, které vycházejí ze samého slunce božství . . . Kdežto skutečné slunce jest miliony kilometrů vzdáleno od hladiny mořské a jen do něho vrhá obraz svůj, je slunce božství nejen srdci Kristovu blízko, nýbrž jest v něm, v něm sídlí, je celé proniká a prozařuje . . . „Srdce Ježíšovo, *v němž* přebývá všechna *plnost* božství, smiluj se nad námi . . .“

Paprsky skutečného slunce pronikají, oslňují a zahřívají jen vrchní vrstvy oceánu; do spodnějších

vrstev nevnikají, a proto v nich panuje tma a nedostatek tepla. Paprsky však božství, zlaté paprsky svatosti nejvyšší, nezměrné paprsky pravdy nejčistší, oslňující rozum lidský, pronikají celé srdce Kristovo tak, že v něm není ani, abych tak řekl, atom neosvětlený, neprohrátý . . . „Srdce Ježíšovo, *zdroji svátosti*, smiluj se nad námi.“

Je skutečná rozkoš pro oko lidské plaviti se na oceánu v jasu slunečních paprsků. Oč větší jest však rozkoš pro lidskou duši, nořiti se do duchovního moře, do srdce Kristova a dávat si rozum osvěcovati zářivou, bohatou, vpravdě nebeskou pravdou Kristovou! Činíme tak jmenovitě při rozjímání. Kdo by nemiloval této rozkošné práce, kdo by nechtěl stavěti rozumu svého na výsluní božství Kristova?

Stává se často, že se obloha zahalí v nevlídný šedý šat mraků tak hustých, že jest boj paprsků proti nim marný, že nemohou proniknouti, takže mizí zraku našemu nádherné divadlo, které bylo právě popsáno, a moře, následujíc zachmuřené oblohy, odívá se v roucho téže barvy — v šedý plášť. Ne tak v srdci Kristově. Srdce to má tolik světla a žáru v sobě, že žádný mrak není s to, aby jich mohl zastaviti, zatemniti, aby mohl zameziti jejich působnost na duši lidskou! . . .

Ostatně nádherné výjevy sluneční trvají *jen za dne*. Nadejde noc a ta je na dlouhou řadu hodin znemožní. Ne tak v hlubině srdce Kristova. V té hřeje slunce lásky nezničitelně ve dne *i v noci*!

Vzpomínám na cestu z Brindisi do Alexandrie. Rychloparník začne v přístavě dýchat, vrtulí rozrážeti vody a již se vzdaluje od města obestřeného antickými vzpomínkami. Město se zraku vzdaluje víc a víc, zdá se nám býti menším a menším, až se scvrkne v pouhý sotva viditelný bod, za chvíli zmizí nám i ten, a my se ocitáme prostřed širého moře. Kamkoliv oko pohlédne, nevidí nic než vody a opět vody. Celý obzor — spousty vod, nevroubených žádnými horami, ba ani žádnou výspou . . .

Jak obrovská je plocha vod, kterou tu zrak náš přehlédá! A přece je to jen malá část ploch tekutých, které se rozkládají na celé zeměkouli! Víme, že pláň všeho vodstva kryjícího zeměkouli, měří 365 milionů čtverečných kilometrů! Závratné číslo! Co je Evropa proti této rozloze! Plocha Evropy měří jen 10 milionů čtverečných kilometrů. Je tedy plocha světového oceánu 36krát větší než celá Evropa!

Žasneme-li nad obrovskými číslicemi, které nám udávají rozlohu pozemských vod, budeme neméně trnouti, když povážíme, jak hluboké jsou ty tůně. Hlubina jejich odpovídá průměrně výši horstva na pevnině. Na některých místech však výši tu i převyšuje. O vánocích r. 1905 bylo naměřeno východně od Austrálie 9427 m hloubky, severně pak dokonce 9636 m a přece ani to není hloubka největší, poněvadž se lano olovnice při měření těchto hloubek přetrhlo.

Znajíce plochu a hloubku moře, mohli již zeměpiscové vypočítati jeho krychlový obsah. Shledali, že obnáší 1300 milionů krychlových kilometrů! Čítejme, možno-li, kolik asi by to bylo kapek! Kolik kapek má jeden krychlový decimetr, tedy jeden litr, kolik krůpějí má jeden krychlový metr, jeden krychlový kilometr, jedna miliarda krychlových kilometrů, jeden tisíc tři sta krychlových kilometrů?

Jsou to věru číslice tak vysoké, že při nich se nás zmocňuje závrať; přece jsou však i tyto číslice konečné, přece i moře má co do rozlohy své hranice, má své dno, může býti měřeno. Srdce Ježíšovo však chová v sobě nepoměrně více božství a tím též lásky a milosrdenství. Hlubin tohoto milosrdenství dosud nikdo nezměřil a také nikdy nezměří, poněvadž nemají břehů, neznají dna, jsou nekonečné. Miliony a miliony nesmrtelných duší již celá tisíceletí nořily se a noří se dosud do bezedného milosrdenství srdce Ježíšova, koupaly se v něm a vynořily se nad sních zbělené, osvěžené, uzdravené . . .

Hle, i tvou duši tíží nejednou choroba, zmalátnělost, otupělost, apatie, i na tvou duši usedá skvrna hříchu a naplňuje ji nepokojem. Co učiníš? V dobré zpovědi opět a opět noř se do hlubin milosrdenství srdce Kristova a vyjdeš z nich i ty obnoven, znovuzrozen . . .

Noř se však do tůní nekonečného milosrdenství vzbuzuje upřímnou lítost i jindy, jmenovitě při mši svaté. Opět a opět volej: „Srdce Ježíšovo, *plné*

milosrdenství, smiluj se nad námi,“ a buď jist, že shledáš na sobě blahodárné účinky této mořské lázně.

III

a) Člověk, který má aspoň jiskru smyslu a citu pro přírodu, jest unesen, když pozoruje pestrý, rozmanitý, bohatý život, který se v ní odehrává jak v rostlinstvu, tak v živočišstvu, které žije na souši.

Podobně, ba snad i více bychom byli uchvázeni obdivem, kdybychom si mohli poněkud blíže všimnouti květeny a zvířeny mořské. Co tu je života! Jak veliké množství různých druhů rostlin plave na jeho povrchu! Jak veliký počet různých jejich družek bychom našli na mořském dně (ovšem ve vyšších polohách)! A což je říci o mořské fauně! Jak veliký počet druhů i jedinců od největších ryb až do milionů nálevníků, pouhému oku lidskému unikajících, moře živí! Známo, že moře živí větší počet druhů nejrozličnějších zvířat než (menší i rozlohou) pevnina! Co tu života!

A jak krásný je ten život! Vzpomeňme jen na př. na korálové útesy, jež kráslí mořské tůně, vzpomeňme na perly, které jsou rovněž dcerami moře...

b) Oč více však nadpřirozeného života nalézáme v moři srdce Kristova! Co tu nejvzácnějších květů ctností, převyšujících svou životodárnou silou všechny naše představy . . . Co tu perel prvního řádu a první velikosti! Co tu proudí milostí!

Chceš žít i ty životem nadpřirozeným, nebeským, božským? Vrhni se do moře srdce Ježíšova,

ponoř se do tohoto oceánu života a shledáš brzy, že
vzkvetou ve tvém nitru nové, svěží, nadějně květy
šlechetných snah a tužeb, shledáš brzy i v srdci svém
třpytivou perlu pokory, perlu trpělivosti, perlu las-
kavosti, vlídnosti a jiných všech ctností.

IV

A cítíš snad, že jsi slabý a křehký tvor? Potře-
buješ posily? Nevíš, kde ji hledati? Poslyš!

Jeden krychlový decimetr říčné vody váží – jak
známo 1000 gramů, čili 1 kg. Voda mořská, poně-
vadž obsahuje mnoho kuchyňské soli, magnesia,
chloru, sádry, železa a jiných látek, je mnohem hut-
nější a tedy těžší; jeden litr mořské vody váží při
4⁰ Celsia 1028 gramů. Považme nyní, co váží 1300
milionů krychlových kilometrů vody mořské! Ja-
ká to tíž, jaká to síla! Chápeme, že nese obrovské
plovoucí pevnosti, obrněné ocelovými plotnami,
opatřené největšími děly, chovající v nitru svém
arsenály, chápeme, že nese voda mořská kolosy,
které mají 20.000 tun ano i více nosnosti! Chápe-
me, že této síle neodolají ani břehy. Na jednom
místě odplavuje obrovské masy půdy, na jiném je
zase přidává. Ba ani skály z tvrdého kamene ne-
dovedou vzdorovati stálému příboji vln!

Je to obrovská fysická síla, avšak přece i ona má
své meze, dá se změřiti. V srdci Kristově je však
jiná, vyšší, mravní, nadpřirozená síla, která nebyla
dosud změřena a také nebude, poněvadž je – ne-
změrná. Miliony a miliony duší, cítících živě svou

chabost a mdlobu, z ní již celá tisíciletí čerpaly, avšak nevyčerpaly jí a nevyčerpají, poněvadž je – nekonečná.

Ponoř se proto i ty, duše má, do těchto tůní a vyjdeš z nich posílena, takže budeš hravě přemáhati všechny obtíže, které se staví ti do cesty k jasným metám nebeským.

V

Každý člověk i nejpilnější, nejpričinlivější musí tu a tam od práce ustati, aby si odpočinul, aby nastřádal si nových sil. I nejdokonalejší stroj svým chodem se opotřebuje a zastaví se buď sám neb ho zastaví na čas člověk, by ho spravil. Ne tak moře! Moře je stále v činnosti, nezná žádného odpočinku. Již mnoho tisíciletí pracuje bez přestávky, pohybuje se, vlní se, proudí, pere do břehu ve dne v noci stejně, bez rozdílu. Nikdy nespí, nikdy neodpočívá.

I v tomto ohledu je srdce Kristovo podobno moři. Pracuje na spáse nesmrtelných duší lidských bez ustání, bez jakéhokoliv odpočinku, jehož naprosto nepotřebuje.

Ve dne v noci proudí v něm láska, vlní se v něm péče o spásu duší, proudí v něm pozornost k nim, rozlévá se milost z něho do nich, a to vše se děje bez únavy, bez odpočinku, bez přestávky, bez jakéhokoliv vyčerpání . . . Viz, duše má, kde je ti hledati nepřeborného štěstí hojnost nejvyšší! Vrhej se proto opět a opět do tohoto moře blaha . . .

VI

Slunce praží do mořských lesklých plání a z nich vystupují páry, které pak tvoří mraky. Vějící vítr je zahání na pevninu a zde přinášejí vyprahlé, suchem rozpukané zemi žádoucí, toužebně očekávanou vláhu . . .

Ne jednou se stává, že rozhostí se i v našem nitru nevítaný host – vyprahlost: tu se nám zdá, že povrch našeho srdce je jako povlečen kůrou, tvrdou jak vyprahlá země; a v hlubinách srdce se ozývá touha po blahodárném deštíku, neb aspoň po několika kapkách osvěžující rosy. Co učiníme v takovéto chvíli? Budeme snad čekat, až se na obzoru duše ukáže slibný mráček? Nikoliv! Není třeba tohoto čekání! Ihned, bez odkladů a čekání možno nám ponořiti celou duši do srdce Kristova – do oceánu nebeské rosy a zde vykoupati se od hlavy až do paty v tůních sladké útěchy.

VII

I jasná noc má na moře vliv.

Je to především královna noci – bledá luna, která svou přitažlivostí působí příliv a odliv . . . Podobný vliv má na srdce Ježíšovo ta, která jest spanilá nad lunu, královna nejen noci, nýbrž i dne – královna nebes. Veliký vliv má na srdce Kristovo její přímluva. Nepůsobí sice odliv, avšak působí stálý příliv z oceánu milostí – ze srdce Kristova do nesmrtelných duší . . .

K noční kráse moře přispívají hvězdy. Metají do něho své paprsky a tak je obestírají vábným kouzlem . . . Takými hvězdami mohou býti i naše duše v poměru k srdci Kristovu. Vzdechy, pozdravy, modlitbami k němu můžeme opět a opět jakoby vzácným kouzlem toto moře milosti a milosrdenství obetkávati. Ano, každé zvolání z litanie k srdci Kristovu je jeden zlatý paprsek, který metáme na tuto božskou hladinu jak živé hvězdy.

Hvězdy hledí takořka v noci se závratných výšin a pozorují svůj obraz v hladině mořské jako člověk stojící před zrcadlem. Postaví-li se však mezi ně a vodní zrcadlo mrak, mizí obraz hvězdy s povrchu, hvězda se nevidí. Podobně má se zase věc s námi v poměru k srdci Kristovu, hladině nade vše čisté, k zrcadlu spravedlnosti. Jako hvězdy — tak mají i naše duše opět a opět upíratí zraky své k tomuto moři a hleděti na obraz, který nám srdce Kristovo odráží. To děje se při zpytování svědomí, když vyšetřujeme, zdaž a v jaké míře naše myšlenky, snahy a žádosti se s myšlenkami, city a žádostmi srdce Kristova srovnávají. Vězme, že jen ty city, které jsou v souladu s ním se též budou zrcadliti a třpytiti jako zlato hvězd v tomto živém zrcadle, že však stíny našich neshod se srdcem Kristovým nebudou tu svítit. Při této práci též ihned postřehneme každý mrak, každou překážku, která nám nedovoluje zhlížeti se v srdci Kristově, která se staví mezi nás a Pána a budeme ihned upozorněni, co jest činiti, co odstraniti, bychom mohli se krásně zrcadliti ano třpytit na hladině srdce Kristova.

Dokud nerozčeří vítr povrchu moře, je klidno, velkolepě klidno. Můžeme do něho metati smetí a cokoliv podobného, nic ho z jeho královského, majestátního klidu nevyruší. Běda však, jak se rozbouří. Sotva bychom našli jinde v přírodě zjev, který by byl tak hrozný jako moře za bouře, kdy blesky klikaté v něm se vybíjejí, kdy mohutný vítr a snad i smršť rozčeří jeho vlny, že jim nic neodolá. Lodi tříští v šíleném honu o skaliska a svým žralokům obstarávají sta lidských mrtvol . . .

Také srdce Kristovo potud, pokud plujeme pozemským životem, je stále v královském, velebném, majestátním klidu. Co smetí do něho nametá lidská ruka . . . Co hříchů, co potupy, co urážek každodenně lidstvo do něho nahází! A srdce Ježíšovo? Nedává se z klidu svého vyrušovati. Rozbouří se však také jednou? Ano, hrozně se rozčeří jeho tichá hladina, rozčeří se hrozně proti hříšníkovi v den soudu. V den ten bude hříšník s hrůzou pozorovati, jak obrovské vlny spravedlnosti a odporu ke hříchu se zvedají na moři srdce Kristova a ženou se proti němu, aby ho smetly a uvrhly do tůní věčného ohně . . . Proto varujme se pečlivě všeho, co se srdci Kristovu protiví, co by nám ho mohlo v den soudu proti nám pobouřiti.

Budeme-li se svědomitě vyhýbati všemu, co by mohlo Krista urazit, bude nám možno s důvěrou mu svěřiti úplně celou lodičku svého života a toto moře pravdy a milosti nás dopraví od břehů slza-

vého údolí do jasných přístavů nebes. Vždyť tak, jak moře pozemské spojuje svým vodstvem břehy jednoho dílu světa s břehy dílu druhého a umožňuje plavbu z jednoho do druhého, tak i božské moře srdce Ježíšova spojuje zemi s nebem a umožňuje přepravu odtud tam. Až pak nebeského přístavu doplujeme, bude nám možno na věky nořiti své duše do bezedných hlubin nebeského štěstí a blaha.

III

NAŠE PANÍ NEJSVĚTĚJŠÍ SVÁTOSTI

Papež Pius X. schválil dne 6. prosince 1906 název Rodičky Boží „*Naše Paní nejsvětější Svátosti*“ a obdařil jej odpustky. „*Naše Paní*“ je patrně překlad francouzského „*Notre Dame*“. Tak totiž nazývají Francouzové rádi Marii Pannu. Vlaši liší se poněkud, oslovujíce Bohorodičku slovem „*Madonna*“, t. j. „*Má paní*“; také Němci se poněkud uchylují svým názvem: „*Unsere liebe Frau*“. (Naše milá Paní.) V čestném oslovení Rodičky Boží „*Naše Paní nejsvětější Svátosti*“ dlužno slovo „Paní“ spojovati popředně se slovem „*Naše*“; jeť *naší* Paní, my jsme její *poddaní*. Obě pak slova „*Naše Paní*“ jakožto celek, znamenající Bohorodičku, dlužno vztahovati k „*nejsvětější Svátosti*“, že tedy celý titul „*Naše Paní nejsvětější Svátosti*“ znamená tolik co Matka Ježíše svátostného a připomíná stručně všechny *vztahy Rodičky Boží k Eucharistii*. Vyvstanou nám živě před očima, budeme-li si stále jasně vědomi toho, že Maria Panna je naší starostlivou *duchovní matkou*.

1. Pečlivá matka vyprošuje na otci všechny životní potřeby dětem, zejména stravu, *chléb*. Vyprosila, nebo prosila kdy Maria Panna otce našeho, který je na nebesích, aby nám dal *chléb nebeský*, který nazýváme Eucharistií?

Zaletme do jejího domku do Nazareta a nahlédněme do její duše, čím se vlnila při modlitbách čas-

tých a vřelých ještě v době, dokud nepozdravil ji archanděl Gabriel svým „Ave . . .“ Srdce její cítilo soustrast upřímnou s bídou lidstva, které hladovělo po spáse, po pravdě, po smíru s Bohem a po spojení s ním. Duše Matky milosrdenství prahla horoucně po příchodu slíbeného Vykupitele, by přišel a s nebe přinesl lidstvu všechny potřebné *prostředky spásy* . . . Byly čisté modlitby, které ty tužby vyslovovaly a před trůn Boží předkládaly, zbytečny? Zůstaly nepovšimnuty, vyzněly nadarmo? Kdo by se odvážil to tvrditi? Kdo by se osmělil pochybovati, že ty vzdechy přispěly k tomu, by Syn Boží již sestoupil, hladem a žízní duchovní zmírajícímu lidstvu přispěl a jemu přinesl vše, čeho třeba, by došlo ztracené kdysi, ale zase slíbené spásy. Ano, Maria Panna prosila Boha účinně za prostředky spásy. Nejvzácnějším, nejvznešenějším takovým prostředkem je však – *Eucharistie*. Prosila tedy Maria Panna již před vtělením Syna Božího za nejsvětější chléb lidstvu, za nejsvětější Svátost? Eucharistie je zázrak neobyčejný, převyšuje všecko lidské pomyšlení, nelze tedy říci, že jej našla svým rozumem Panna nazaretská. Slyšela však zajisté proroctví Malachjásovo (1, 10 b—11), že bude v dobách Vykupitelových obětována po celém světě Bohu obět nekrvavá místo všech obětí starozákonných, které přestanou. Prosíc tedy, by se vyplnily již slavné sliby Boží, prosila též, aby se vyplnilo také proroctví, které slibovalo nekrvavou obět. Maria Panna věděla z bohoslužby židovské, že s obětí nekrvavou bývají spojeny obětní hody,

mohla tedy věděti a zajisté věděla, že nějaký *po-
krm obětní* bude udíleti také slíbený Vykupitel; za
ten se modlila, ten s nebe svolávala, ten vyprošo-
vala, třebaže tehdy nebylo jí ještě zjeveno tajem-
ství Eucharistie v tom jasu a kráse, jak jí tanulo
na mysli později, když je sama s apoštoly slavívala.
Možno tedy právem tvrditi, že Maria Panna již
před vtělením Syna Božího ne nadarmo prosila za
— Eucharistii, že nám ji *vyprosila*. Ne v tom smyslu,
že by jí nebyl Bůh nám udělil, kdyby za ni nebyla
prosila, ale že Bůh modlitby Rodičky Boží pojal
od věčnosti do plánu, kterým chtěl lidstvu posky-
tovat všechny prostředky spásy. Když pak již došla
šťěstí, že mohla sledovati činnost Kristovu vykupi-
telskou, zajisté že očekávala se svatou dychtivostí,
kdy a jak ustanoví Pán obět Malachjášem slíbenou
a že ve svých modlitbách opět a opět prosila, by
se tak již stalo . . . Prosila tedy a vyprosila matka
svým budoucím dětem chléb.

2. a) Matka *připravuje* dětem chléb. Možno říci,
že připravila také Marie Panna nám chléb eucha-
ristický? Ve svátosti Oltářní je pravé tělo a krev,
celá lidská přirozenost Kristova s jeho božstvím.
Kdy vznikla ta lidská přirozenost? V Nazaretě, kdy
pronesla Vyvolená mezi ženami památné slovo:
„Staniž se mi podle slova tvého.“ Lidskou přiroze-
nost Kristovu způsobil v lůně Marie Panny zázrač-
ně Duch svatý, ale ne bez jejího souhlasu, ne bez
její součinnosti. Panna poskytlak tomuto velikému
dílu Božího milosrdenství nenuceně, zcela vědomě
a dobrovolně, tedy *záslužně* své tělo a svou krev,

má proto zásluhu o to, že se Syn Boží vtělil. To vtělení Syna Božího byl však základ a příprava k Eucharistii. Syn Boží nemohl ustanoviti svátost svého těla a krve, dokud těla a krve neměl, dokud nepřijal přirozenosti lidské ze své požehnané Matky. Možno tedy právem říci, že Maria tehdy, kdy z jejího lůna přijal Syn Boží tělo a krev, kdy lidskou jeho přirozenost pod srdcem nosila, když dítko Ježíše na svých mateřských nadrech živila, tak vzrůst jeho těla a rozmnožení jeho krve podporovala, že již tehdy *připravovala nám eucharistický chléb*. Jeť tělo a krev Ježíšovo v Eucharistii podstatně totéž, které třímala Požehnaná mezi ženami na svých loktech.

b) Eucharistie připravuje se nám sice při mši sv. přepodstatněním; mše sv. je však oběť, která opakuje a obnovuje nekrvavě oběť kříže. Oběť eucharistická nemůže býti bez oběti krvavé, bez oběti kalvarské. Právem možno říci, že *Eucharistie byla připravena již na Kalvarii*. Má-li Rodička Boží zásluhy o kalvarskou oběť, spolupůsobila-li s ní, spolupracovala také na přípravě Eucharistie. A má zásluhy o kalvarskou oběť? Zajisté, vždyť na Kalvarii ochotně podává spolu se Synem svým tělo Kristovo, krev jeho, život jeho, přirozenost Kristovu, která vznikla *také její zásluhou*.

Ačkoliv tedy ustanovil svátost Oltářní vlastně Ježíš Kristus, ačkoli oběť mše svaté přináší a Eucharistii připravuje vlastně sám Pán, ačkoli svaté přijímání podává vlastně Spasitel, spolupůsobila také Marie Panna na přípravě Eucharistie. Má také

zásluhu o tu přípravu ta, která je skutečnou Matkou obětního daru eucharistického, obětníka eucharistického, ustanovitele, předního a vlastního rozdavatele svátosti Oltářní. Jako vědomě a dobrovolně spolupracovala s Ježíšem na Kalvarii, tak má, jak možno zbožně míti za to, Marie Panna také účast nějakou na mešním přepodstatnění na oběti mše svaté, ačkoli nám nelze nic bližšího o tom říci.

O pečlivé matce se říkává, že by svým dětem krve nacedila. O Rodičce Boží možno to právem říci, neboť ve sv. přijímání dostává se nám krve Kristovy, to však byla krev z Marie Panny, krev jeho Matky; tu dostává se nám těla Kristova, které bylo vzato z těla jejího a bylo a je tedy také tělo její!

Jakou vděčností zavazuje nás tedy Eucharistie netoliko Ježíši Kristu, ale i požehnané jeho Matce! A „nádoba duchovní“ nad zlato vzácná, ve které chléb eucharistický byl původně a nejprve (vtělením) připravován, jest opět přečisté, panenské lůno Marie Panny.

3. Starostlivá matka dbá toho, *by děti její přicházely ke stolu ve slušném, aspoň čistém rouchu*, ježto ví, že otec, který bude s dětmi stolovati, miluje čistotu. Podobně činí naše Matka nebeská! Ví, že otec náš, Ježíš Kristus, se kterým při svatém přijímání stolujeme, miluje, ano přísně žádá čistotu duše, šat posvěcující milosti Boží. Marie Panna vyprošuje nám hojnost milostí, bychom před sv. přijímáním smyli ve svaté zpovědi nebo vzbuze-

ním dokonalé lítosti skvrny se svých duší a objevili se před otcovou tváří *čisti*.

4. Matka dobrá *volá děti ke stolu*. Podobně činí naše Matka nebeská. Prosí Ducha svatého, aby nás zval svou vniternou milostí ke stolu Páně, ukládá andělu strážnému, jehož královnou jest, aby nám dal dobrá vnuknutí, těmi aby nás vábil a zval, bychom přijímali svátost Oltářní, o které může Maria právem říci: „To je kost z mých kostí, maso z mého masa,“ jako byl kdysi Adam řekl o Evě, vzaté z jeho boku. Chápeme, proč náš věřící lid rád chodívá ke stolu Páně zejména o svátcích mariánských a na místech poutních, Rodičce Boží zasvěcených.

Všecku svou mateřskou péči Marie Panna ta-kořka soustřeďuje, bojuje-li její syn nebo dcera poslední zápas. Kolik případů bylo by lze uvést, že nebeská Matka naše vyprosila umírajícím milost posily, které se jim dostalo *nebeským chlebem na cestu do věčnosti*.

5. Matka učí dítě před jídlem znamenati čelo sv. křížem a modliti se; pokud je dítě malé, pomáhá mu, bere mu ručku a vede ji po čele, po ústech, po srdci. a) Podobně činí nebeská Máti naše. Učí nás modliti se před jídlem, učí nás vzácným svým příkladem připravovati mysl (čelo), srdce i ústa na příchod Syna Božího. S jakou věrou, touhou a láskou očekávala v Nazaretě příchod Vykupitelův na svět, s jakou pokorou, s jakou sebrností mysli přistupovala později po seslání Ducha sv. v Jerusalemě ke stolu Páně, s jakou zbožností

a uctivostí obcovala nejsvětější oběti, kterou byl nedávno její Syn ustanovil, a kterou nyní apoštolové přinášeli! Jaká byla však tato její příprava vzdálenější! Kolikrát za den vzbudila touhu po Ježíši svátostném, kolikrát *přijímala duchovně!* Vše, co myslila, mluvila, činila, čelilo k tomu, by spojení milostné s Ježíšem Kristem, které vrcholilo ve sv. přijímání, aby bylo každým okamžikem něžnější, těsnější, užší, hlubší . . .

Bolestná Matka Boží, stojící pod křížem, na kterém Syn její přinášel velikou oběť, jest naší učitelkou, naším vzorem, kterak nám jest smýšleti a cítiti, když se před naším zrakem světová oběť nekrvavě opakuje na oltáři . . .

b) A netoliko, že nás učí, Maria nám také pomáhá jako matka, která bere před jídlem ručku malého dítěte a vede ji v podobě sv. kříže po čele, po ústech a po srdci. Marie Panna svou přímlovou účinnou vymáhá nám milostnou *pomoc*, abychom se důkladně, dokonale na hostinu andělskou připravili.

6. Matka *učí* děti jísti, dbáti pravidel slušnosti při jídle, ano matka i dítěti *pomáhá* jísti, pokud je malé . . . Ne jinak činí Marie Panna. Učí nás, kterak jest chovati se nám, kdy kněz klade nám na jazyk Pána života, a milostí Boží, kterou nám vyprošuje, podporuje nás, bychom ten chléb nebeský přijali tak, jak slušnost, jak důstojnost a vznešenost jeho vyžaduje . . . Marie Panna, přijímající od archanděla Gabriela pokorně, s nejhlubší odevzdaností do vůle Nejvyššího, přijímající vzkaz Boha

Otce, zastínění Ducha sv. a vtělujícího se Syna Božího, byla, jest a bude zářivým vzorem, z něhož možno si snadno domysleti, jak se chovala později v té chvíli, kdy jí apoštol podával nejsvětější Eucharistii!

7. Řádná matka pozemská vychovává své děti, by byly vděčné. Ukládá jim proto, aby po jídle přiměřeným způsobem poděkovaly modlitbou Dárci nejvyššímu a pak pozemskému otci, jemužto v četných rodinách líbají po jídle děti ruku, která pilně pracovala, aby jim pokrm právě podaný mohla vydělati. Dítka, pokud je malé, předříkává matka sama modlitbičku po jídle . . . Také nebeská Máti naše předříkává nám takořka svým vznešeným příkladem slova díků, která nám dlužno pronášeti, když odcházíme od hodů eucharistických: Kterak se *klaněla* Synu Božímu, kterého nosila nejprve pod srdcem, později na loktech svých, s jakou vřelostí děkovala za to, že jí byl svěřen dar tak vzácný, dar Boží. Nač upírala své oko, celou duši svou? Z toho, jak děkovala Marie Panna po vtělení (Magnifikat), jak děkovala v Betlemě, když se již Pán byl narodil, snadno si vyvodíme, s jakou láskou a vřelostí, s jakým zápalem vzdávala později díky svému Ježíši, kdykoliv ho byla přijala pod způsobou chleba z rukou apoštolových. Jaký to vzor pro nás! A netoliko návodu dostává se nám od Rodičky Boží, ale také *pomoci*, abychom děkovali otci svému, Ježíši Kristu, který nás sytí andělským chlebem.

8. Pozemská matka učí děti vážit si chleba, ježto

je to dar Boží, nedovoluje dětem, aby jím pohazovaly, napomíná je, by zdvihly každý drobeček se země, jako kdysi byl přikázal Ježíš učedníkům svým, aby sesbírali drobty chleba. Také Marie Panna učí nás příkladem svým, kterak vážit si chleba eucharistického a kterak tu vážnost projevovati. Učelivé děti Marie Panny podle toho jednají. Opatřují pro chléb eucharistický důstojné nádoby ze stříbra a ze zlata, kalichy, cibore, monstrance, lunuly majíce na zřeteli, jak vzácnou nádobou vyvolenou, duchovní, jak vzácnou, živou monstrancí byla Maria Panna . . . Dobré dívky Marie Panny pečují svědomitě o to, by chléb a víno, do jejichž způsob se halí Pán svátostný bylo čisté, důstojné jako lůno Rodičky Boží, které téhož Krista chovalo. Pečují, by oltářní prádlo, mešní roucha byla tak bílá, jako šaty, do kterých Maria své Dítko kdys oblácela . . . Pečují, by měl eucharistický Pán příbytek, svatostánek, kapli, chrám, který by podoben byl živé svatyni, ve které žil a rostl, živému chrámu, kterým byla Panna přesvatá . . .

Z řečeného vysvítá, jak blízké, úzké, něžné vztahy byly a jsou mezi Ježíšem svátostným a Marií Pannou. Chápeme, proč sv. Otec Pius X. schválil čestný název Marie Panny: „*Naše Paní nejsvětější Svátosti*.“ Chápeme, proč modlíváme se litanii loretanskou, proč modlíváme se růženec před vystavenou nejsvětější Svátostí. S Marií Pannou a a skrze ni uctíváme hluboké tajemství lásky, se kterým byla a jest Maria Pana tak něžně, tak úzce

spjata. Vyslovující jednotlivé pozdravy Marie Panny připomínáme si její přednosti, spolu však připomínáme si, že všechny ty Boží výsady a milosti má pro Syna jejího Ježíše, jehož důstojnost je žádala a který také jí je zasloužil.

Proč je na př. Marie Panna „matka nejčistší, matka nejčistotnější, matka neposkvrněná, matka neporušená“? Protože z ní vzal tělo a krev svou Syn Boží před námi v nejsvětější Svátosti vystavený, a důstojnost toho žádala, by jeho matka taková byla, a ten jí také ty milosti Boží svou krvavou obětí na kříži zasloužil. Důstojnost toho, který z ní přijal tělo a krev, která tu v nejsvětější Eucharistii před naším zrakem pod způsobou chleba se skrývá, důstojnost „slunce spravedlnosti“ vyžadovala, by Matka jeho byla „zrcadlo *spravedlnosti*“, „nádoba duchovní“, „nádoba ctihodná“. Svatost Ježíše Krista, který z ní lidskou přirozenost přijal žádala, by jeho matka byla „bez poskvrny hříchu počatá“, a ta milost jí byla udělena předem pro budoucí zásluhy krvavé oběti kalvarské. — Kdykoliv modlíme se růženec, vždycky naskytá se nám příležitost, abychom si zopakovali všechny ty pravdy, o kterých jsme byli právě rozjímalí. Kéž bychom tak vždy činili! Oč více by nám přinesla modlitba jmenovaných pobožností před vystavenou velebnou Svátostí, neb aspoň před svatostánkem. Jestliže jsme nečinili tak dosud, číňme tak aspoň od nynějška!

OBSAH

I. Chléb s nebe, způsobilý, aby jakoukoli rozkoš skýtal	7
II. Bože, jenž jsi nám	15
III. Svátost (Sacramentum)	19
IV. Svátost zázračná, Sacramentum mirabile	23
V. Memoria passionis, památka na utrpení	38
VI. Úcta tajemství těla a krve	42
VII. Zažívání ovoce vykoupení	50
VIII. Čím jest nám Pán v nejsvětější Eucharistii	55
IX. Svatý Mikuláš	58
X. Obrození rodiny Eucharistií	68

DODATKY

I. Drahocenná lyra	97
II. Hlubina všech ctností	109
III. Naše Paní nejsvětější Svátosti	121

DR. JAN HEJČL
CHLÉB S NEBE

Příloha

revue „Na hlubinu“ ročník VII. a VIII.

Nákladem vlastním

Vytiskly

Lidové závody tiskařské a nakladatelské,
spol. s r. o. v Olomouci